

't Hupke

Nr.151 Winter 2012

In dit nummer

- Bredase stadsvogels
- Stadse watervogels
- Vogelcursus voor gevorderden
- Structuurvisie gemeente Breda
- Georgië, roofvogeltrek
- Vogelveren
- Vogeltrip Donaudelta
- Overlevering Patrijs
- Het Smokkelpad
- Dagje vogelen met John Frijters
- De knotwerkgroep
- Bijzondere waarneming, Witoogend

**Dit is uitgave nr.151 Jaargang 43
Oplage 275 stuks.**

't Hupke is een uitgave van de West Brabantse Vogelwerkgroep en wordt 4x per jaar toegezonden aan onze leden.

Bestuur

Kors Jan Snoeij (voorzitter)
Eric van Damme, (secretaris)
Coen ter Kuile, (penningmeester)
Willem Veenhuizen, (biosecr.)
Ellie Pruiksma, (PR & communicatie.)

Redactie

Martin van Leest
Jan Benoist
p/a Gaffelstraat 52
4835 AP Breda
redactie@westbrabantsewvg.nl

Vaste medewerkers

Raymond van Breemen
Piet van Iersel
Hans van der Sanden
Willem Veenhuizen
Harry van Vugt

Tekstcorrectie

Henriette Huijgens
Ad Rijnen
Albert de Hoon

Overname artikelen

Niets uit deze uitgave mag zonder schriftelijke toestemming van de redactie worden overgenomen.

Wijze van aanleveren

Kopij per email aanleveren als Word bestand zonder opmaak.
Grafieken en tabellen en foto's apart aanleveren per email

Website

Aanvullende informatie van artikelen en activiteiten van onze vereniging vindt u op onze website.
www.westbrabantsewvg.nl

Webredactie

Ellie Pruiksma

Volgend Hupke

Verzenddatum 1 maart
Aanleveren kopij tot 1 februari

Foto omslag

Ransuil, Chris Schenk

Foto's achterzijde

Martijn Wijsman, Rob Fisscher

D(r)ingen in de hut

Eind september zijn Ada en ik een paar dagen gaan vogelen op Schiermonnikoog. Op de heenweg bezochten we eerst de vogelkijkhut Ezumakeeg aan het Lauwersmeer. Meestal treffen we in een vogelkijkhut aardige mensen aan die ook graag bereid zijn om ons, als beginnende vogelaars, het een en ander uit te leggen en te laten zien. Dit keer was onze ervaring zodanig anders dat we zelfs aan 'gebruiksregels voor vogelkijkhutten' begonnen te denken ...

Bij binnenkomst bleek de hut overvol. We keken elkaar even aan: zullen we direct omkeren of toch onze kansen even afwachten? We besloten het laatste. Er gaan zo vast wel een paar mensen weg of men schikt een beetje in, dachten we. Dit bleek een vergissing. Alle beschikbare zitplaatsen voor de open luiken werden ruim ingenomen door vogelaars met niet alleen grote thermoskannen en verrekijkers, maar ook met gigantische optische en fotografische apparaten. Dit waren duidelijk blijvertjes, we zouden het voorlopig met onze tweederangs staanplaatsen moeten doen. Boven de luiken waren ramen van glas aangebracht en normaliter zouden we daar doorheen moeten kunnen kijken, maar deze ruiten waren wel heel erg smerig! De enige manier om iets te zien was om wijdbeens te gaan staan, enigszins voorover gebogen en licht door de knieën gezakt. Geen gemakkelijke houding, zeker niet voor langere tijd, laat staan om zo je verrekijker goed stil te houden. 'Kijk een Watersnip', klinkt het. 'Nog een ... nee, nog drie'. We wrongen onze verrekijkers in de aangeduide richting en probeerden zichtlijnen tussen de hoofden te vinden. 'Joh, het stikt daar van de Watersnippen, ik zie er zo tien, op nog geen 25 meter!' De beschikbare zichtlijnen bleken ontoereikend. Geen Watersnip te zien. 'Daar in de verte, twee Reuzensternen!' Ik veerde op. Reuzensternen, die hadden we nog nooit gezien! Zouden we een kans krijgen daar een glimp van op te vangen? We hadden geluk, deze vogels bleken zich precies tussen een aantal hoofden in ons gezichtsveld te vertonen! De prachtig diep oranje-rode snavels staan nog steeds op mijn netvlies. Inmiddels begon mijn rug te protesteren, het gebukte loeren door het luikje eiste zijn tol. Toch nog maar even volhouden, wie weet wat er misschien nog meer in beeld zou komen. We werden beloofd! Er vertoonden zich, ook voor ons redelijk zichtbaar, enkele Bontbekplevieren. Of waren dat nu Kleine Plevieren? Eind september kan het kled misleidend zijn, zeker voor beginnende vogelaars. Tussen de ervaren vogelaars in de hut ontstond een levendige discussie over de kenmerken. Een van de aanwezigen stelde zich als ornithologisch deskundige op en begon een aantal kenmerken op te sommen. In gedachten herinnerde ik me een wijze uitspraak van onze eigen docent bij de basis cursus: Je moet niet alles geloven wat ze zeggen. Ik kreeg geen kans de genoemde kenmerken ook werkelijk waar te nemen, want plotseling vond iemand het nodig zijn foto toestel met mega telescooplens dwars voor het kijkluik te plaatsen. Daarmee werd het uitzicht op de bewuste Plevieren volledig geblokkeerd en moest ik de waarheid over zomer-, winter- of overgangskleed ontbernen. Ik probeerde bescheiden te protesteren en liet voorzichtig weten toch óók graag het een en ander te willen zien. De bewuste persoon keek niet begrijpend om. 'Het kan niet anders', was zijn reactie, 'als die Plevier daar in beeld komt moet ik een foto maken.' Schouderophalend keerde hij me weer de rug toe. 'Hoe kan iemand zó dom zijn', zag ik hem denken, terwijl hij zich weer op zijn riant uitzicht naar buiten richtte.

Dit was het signaal om te vertrekken en niet alleen vanwege pijn in mijn rug. Een halve kilometer verderop bleek een bankje te staan met vrij uitzicht over het water en nog uit de wind ook.

Kors Jan Snoeij

De tijd vliegt en de herfsttijd van mooie kleuren en vogeltrek is al weer voorbij.

Oktober was de maand voor onze najaars ledenvergadering. Een veertig tal aanwezigen hebben een volle agenda afgewerkt. We zijn bijzonder verheugd dat we Stefan Vroomans per 1 januari 2013 (na het einde boekjaar 2012) kunnen verwelkomen als onze nieuwe penningmeester. Hij neemt het stokje over van Coen die met grote toewijding en deskundigheid onze centen heeft beheerd. Ook ging de vergadering akkoord met de benoeming van Hetty van Lint als bestuurslid en nieuwe coördinator van de werkgroepen. Ze begon direct met haar werkzaamheden oppakken. Beiden van harte welkom als bestuurslid en succes met jullie werkzaamheden voor onze vereniging.

Zoals vorig jaar is afgesproken werd tijdens deze najaarsvergadering de begroting 2013 gepresenteerd. Daarin is opgenomen een garantstelling voor de realisering van een huiszwaluwentil. Eric Corssmit, onze projectleider vogelbescherming, wil dit project realiseren. Wij wensen hem veel succes en hopen op nog meer projecten.

Ook voor een project van PTOF is er een bescheiden bedrag beschikbaar gesteld.

De vergadering heeft het besluit genomen om in Gemeenschapshuis De Wegwijzer onze nieuwe thuisbasis te vinden. Hiermee nemen we afscheid van café Heuvelzicht waar we jarenlang met onze vereniging hebben vergaderd, naar lezingen hebben geluisterd, cursussen gegeven, debatten gevoerd, gelachen, enz. Het bestuur beraadt zich nog op een passende blijk van dank aan Hans en Nel die ons steeds met Brabantse gastvrijheid hebben ontvangen.

Op donderdag 15 november is er een kennismaking-bijeenkomst voor de cursus inventariseren. Veertien leden gaan van start om de kneepjes van het vak onder de knie te krijgen.

Maandag 22 oktober was er de jaarlijkse achterbar-raadpleging van de BMF. De secretaris heeft onze vogelwerkgroep daar vertegenwoordigd. De BMF zit in een nieuw jasje en wordt gevoed door de Raad van aangeslotenen. Speerpunten uit het werkplan 2013 zijn: biodiversiteit –klimaat/CO2 reductie –kringlopen nutriënten/grondstoffen. De bescherming van weidevogels is een speciaal aandachtspunt. Na de pauze heeft de Provincie uitleg gegeven over de Ecologische Hoofdstructuur. Ondanks de plannen van staatssecretaris Bleeker, handhaaft Brabant de totale realisering van de EHS

Woensdag 24 oktober had een delegatie van het bestuur aangevuld met Eric Corssmit en Willem Veenhuizen overleg met wethouder Willems van Breda. Allereerst kwam de bescherming van de Steenuil hierbij uitgebreid aan de orde. Verder is (nav vragen tijdens de ledenvergadering) gesproken over de nieuwe beheersplannen van de Landgoederenzone. Met de aanbeveling van de wethouder kunnen onze beide stadsvogeladviseurs binnenkort in overleg met de initiatiefnemers. Ook de ontwikkelingen in de 4^e bergboezem en Lage Vugtpolder alsmede de oeverzwaluwenwand + te realiseren huiszwaluwentil Waterdonken kwamen aan de orde.

De contacten zijn weer gelegd en er werden nadere afspraken gemaakt om het overleg structureel 2 maal per jaar met de stadsecologen te kunnen laten plaatsvinden.

Eric van Damme

Gehaktmolens

Groene stroom, prachtig: geen fossiele brandstoffen en dus geen luchtvervuiling. Kolen, gas en olie raken op dus gaan wij gebruik maken van gratis wind en zon. De politiek heeft zichzelf een verplichting opgelegd dat er minimaal 10 procent groene energie beschikbaar moet komen. Dus gaan elektriciteitsbedrijven op zoek naar locaties, maken afspraken met boeren en leggen plannen voor aan gemeenten en provincies.

Een commercieel bedrijf krijgt opdracht om een Milieu Effect Rapport (MER) op te stellen. Of dit nu positief of negatief is maakt niet, uit als het rapport er maar ligt.

Bij het eerste windmolenpark in Friesland is onderzoek gedaan naar het aantal vogelslachtoffers. Men kwam toen op 28 gedode vogels per windmolen per jaar, maar het aantal gedode of gekwetste vogels dat buiten het park belandde was niet vast te stellen.

Nu verscheen er op de televisie een woordvoerder van een elektriciteitsbedrijf die beweerde dat onderzoek was gedaan naar de nadelige gevolgen in een windmolenpark op de Noordzee. In dat windmolenpark zouden 800 vogels per jaar gedood worden; er was ook vastgesteld dat veel vogels over of langs het park vlogen.

Windturbines zijn heel duur. De opbrengst aan stroom staat in geen verhouding tot de kosten van de investering. Het Rijk moet het verlies compenseren met hoge subsidies.

Als het niet waait moeten de elektriciteitscentrales toch stroom leveren. Als het wel waait is er teveel stroom en omdat dat niet opgeslagen kan worden gaat het teveel verloren.

Wij moeten ons niet laten misleiden als gezegd wordt: er kunnen zoveel huishoudens van stroom worden voorzien. Er zijn partijen die er beter van worden, zoals de leveranciers van de windmolens. De elektriciteitsbedrijven zijn ook opvallend gretig met het stimuleren van groene stroom. Als u zonnepanelen op uw dak heeft laten plaatsen profiteert u daar wel van, maar als u stroom teruglevert aan het net krijgt u daar maar een derde voor van wat u moet betalen! Er wordt nu zelfs over gesproken dat er dan betaald moet worden voor gebruik van het net.

Groene stroom door windenergie resulteert in duizenden dode vogels, landschapsaantasting en hoge kosten.

Biemeus

Coördinator gezocht!

Een viertal enthousiaste mensen staat te trappelen om als werkgroep zwaluwen aan de slag te gaan. In en om Breda komen (nog) Huis-, Boeren- Gier- en Oeverzwaluwen voor. Jaarlijks wordt de stand van de Huiszwaluw in de gemeente Breda bijgehouden door tellingen. Hoe het de andere zwaluwsoorten vergaat is niet met cijfers te onderbouwen.

Door onder andere milieuwetgeving en bouwactiviteiten kunnen nestgelegenheden, maar ook aanbod aan nestmateriaal, foerageergebieden en voedsel worden bedreigd. Om die bedreiging voor te zijn of te verminderen zijn waakzame ogen en oren in en om Breda nodig. In een periodiek overleg met gemeente en bouwondernemingen kan de noodzaak van bescherming duidelijk worden gemaakt en kan worden gewezen op hulpmiddelen daartoe. Het viertal wil met die zaken aan de slag, mist echter node een coördinator. Deze persoon met pit en een hart voor zwaluwen en vogels in het algemeen, zou informatie moeten verzamelen, het overzicht moeten bewaren en waar nodig actie richting de betreffende huiseigenaren, bouwondernemingen en de gemeente Breda moeten ondernemen of anderen die al tot actie zijn overgegaan daarbij moeten ondersteunen. Wie deze uitdagende taak op zich wil nemen kan contact opnemen met Eric Corssmit, projectcoördinator West Brabantse Vogelwerkgroep, tel. 06-54216604, eco.sva.breda@gmail.com.

Nieuwjaarsreceptie

OPROEP VOGELFOTO'SSHOW

Komend jaar valt de Nieuwjaarsreceptie van de West Brabantse Vogelwerkgroep op donderdag 10 januari 2013.

Naast de gebruikelijke vogelquiz willen we deze keer de leden in de gelegenheid stellen hun mooiste vogelfoto's te tonen.

Ieder krijgt 10-15 minuten (afhankelijk van het aantal deelnemers) om hun foto's, geheel naar eigen vormgeving, te tonen.

Voor de Powerpoint presentaties zorgen wij voor de apparatuur (beamer, laptop, scherm).

Wie doet er mee?

Meld je aan!

e publiciteit@westbrabantsevwg.nl

Ellie Pruiksmas PR & Communicatie 076-5658570

Winterroesten Ransuilen

Oproep om te tellen

De uilenwerkgroep in Oisterwijk verzamelt voor het derde jaar gegevens over winterroestplaatsen van Ransuilen in Noord-Brabant. Dit gebeurt in samenwerking met SOVON.

In onze uilenwerkgroep is er niemand die hier specifiek mee bezig is. Wel worden de gegevens van de roestplaatsen die wij kennen doorgegeven. Tot nu toe zijn vier roestplaatsen (1 grote en 3 kleinere) bekend in onze omgeving. Roestplaatsen tellen is eenvoudig en kan overdag gedaan worden. Je kunt alleen op pad gaan, maar in groepjes van twee gaat het beter en het is ook gezelliger. De roestplaatsen bevinden zich meestal in dennenbossen, kleinere én grote.

Belangstellenden kunnen zich bij mij opgeven. Ik zal met de groep het veld ingaan om uit te leggen hoe een en ander werkt.

Graag een mailtje naar: mvanleest@planet.nl

Martin van Leest

Goed kerkuiljaar in Breda

Het afgelopen broedseizoen 2012 van de Kerkuil heeft een record aan uitgevlogen juvenielen opgeleverd. Op acht locaties in de gemeente Breda hebben Kerkuilen gebroed, op zeven daarvan waren de broedsels succesvol met in totaal 23 uitgevlogen jongen.

Op een locatie is het broedsel mislukt. Alle Kerkuilen in onze omgeving broeden in speciale nestkasten, er zijn geen meldingen van vrije broedgevallen.

- In 3 kasten zijn elk 4 juveniel uitgevlogen
- In 3 kasten zijn elk 3 juvenielen uitgevlogen
- In 1 kast zijn 2 juvenielen uitgevlogen

De resultaten van de afgelopen jaren waren:

- 2009, geen
- 2010, 5 broedgevallen, 13 juvenielen
- 2011, 3 broedgevallen, 9 juvenielen
- 2012, 8 broedgevallen, 23 juvenielen.

Het relatief grote aantal Kerkuilen dat in onze omgeving gebroed heeft zal zeker te maken hebben met een groot aanbod aan voedsel dit jaar. De Kerkuil is een echte voedselspecialist: hij jaagt uitsluitend op muizen. Ongeveer eens in drie tot vijf jaar is er sprake van een goed muizenjaar.

2008 was ook een goed muizenjaar en er was landelijk een record aan succesvolle broedsels. Het jaar daarna vielen de resultaten tegen. Mogelijk zitten we in 2012 weer op het niveau van 2008.

Deze fluctuatie is typerend voor Kerkuilen door de grote afhankelijkheid van het voedselaanbod. In muizenrijke jaren wordt dan ook wel een tweede broedsel grootgebracht. Bij onze broedparen was daarvan geen sprake.

Activiteiten

Het leven van de Kerkuil speelt zich voornamelijk af in het duister. In de periode dat ze de jongen moeten voeren is de activiteit het grootst en kun je ze ook 's ochtends vroeg of 's avonds in de vroege schemering zien jagen. De Kerkuil heeft favoriete plekje van waaruit hij jaagt, zittend op steeds dezelfde boom of paal kun je hem bewonderen. In Breda-Noord ten noorden van de Texasbar zijn dit jaar regelmatig waarnemingen gedaan van jagende Kerkuilen. Ook de weilanden rondom de boerderij aan de Dr. Batenburglaan zijn een geliefd jachtgebied. Helaas worden er langs de drukke snelwegen rondom Breda verkeersslachtoffers gevonden. Kerkuilen zoeken in de middenberm naar muizen waarbij ze op de rijbaan aangereden worden, meestal met dodelijke afloop.

Onze zusterorganisatie in Moerdijk heeft de afgelopen drie jaar prooionderzoek gedaan door braakballen uit te pluizen. In 2011 zijn 378 braakballen onderzocht met daarin resten van 1182 prooidieren.

Kasten plaatsen en beschermen

De Uilenwerkgroep heeft in de gemeente Breda kerkuilkasten hangen. De kasten waarin is gebroed

hangen allemaal bij particulieren, meestal bij boerderijen. Rust, voedsel en bescherming voor de opgroeiende Kerkuilen is op alle plaatsen aanwezig. De eigenaren van de percelen waar de kasten hangen zijn allen gesteld op het verblijf van een paartje Kerkuilen en nemen de overlast in de vorm van poep (heel veel) en braakballen op de koop toe.

Martin van Leest, coördinator Uilenwerkgroep

Euro Birdwatch 6 oktober 2012

Als ik dit schrijf is het zondag 7 oktober. Als ik naar buiten kijk denk ik: waarom was het gisteren niet dit weer? Maar helaas, weer kunnen we –gelukkig eigenlijk– nog niet zelf maken.

De Euro Birdwatch was voor ons toch nog een aardig succes: er waren meer deelnemers dan vorig jaar. Iedereen die zich opgegeven had kwam daadwerkelijk opdagen, dus de verwachte veertien personen waren aanwezig: Frans Jacobs, Kees van der Krift, Eric Corssmit, Harry Janssen, Clemens van Nijnanten, Renate Kemner, Tim van Oerle, Jan Willem van Wijnhoven, Wilma Rasink, Cees Huijben, Piet van Iersel, Ger Duijf, Jo Vandeweyer en Cees Janssen.

Om 07.00 uur waren de eersten bij Rooskensdonk aanwezig. We zijn toen over het asfaltweggetje naar achter gelopen en hebben daar onze telpost ingericht. Lang konden we daar niet blijven staan want het begon gestaag te regenen. Dus zochten we beschutting onder het viaduct; niet ideaal maar toch bleef iedereen. Dus m'n petje af voor alle deelnemers! Af en toe kwamen er wat vogels voorbij, hoofdzakelijk Kokmeeuwen en ganzen. Geen echte trekvogels, maar ze werden toch geteld want er waren dit jaar drie opties:

1. alleen echte trekkers tellen
2. alle vogels tellen die in het gezichtsveld kwamen
3. tijdens een excursie alles tellen.

Wij hadden voor de tweede optie gekozen. Het bleef de hele morgen regenen maar af en toe zagen we bijvoorbeeld ook wat Graspiepers en Vinken voorbij gaan. Om ongeveer 11.30 uur werd het droog en kwam meteen de trek op gang. We hebben toen nog best aardige dingen gezien bijvoorbeeld een groep van 30 Kneuen en een Barmsijs. Om 12.00 uur zijn we gestopt en om 13.30 uur werden we gebeld door Vogelbescherming Nederland om onze resultaten door te geven. Er werd toen gezegd dat diverse posten zich hadden afgemeld. Ik ben dan ook geweldig trots op onze deelnemers die het slechte weer hebben getrotseerd ik hoop volgend jaar weer op jullie te kunnen rekenen. Vorig jaar het grootste deel van de morgen mist en dit jaar regen, dus volgend jaar een zonnetje! Bedankt voor jullie deelname.

Cees Janssen

De Biesbosch

De Biesbosch is tijdens de Sint Elisabethsvloed in 1421 ontstaan. Na deze overstroming zijn er weer landbouwpolders en grienden aangelegd. De Biesbosch werd vooral bevolkt door boeren, griendhakkers, rietsnijders, vissers en jagers. Tot 1970 had Staatsbosbeheer 600 hectare in beheer. Op 1 november 1970 werd het Haringvliet afgesloten waardoor eb en vloed vrijwel verleden tijd waren geworden; vanaf toen nam de waterrecreatie

explosief toe. Door verontreinigd rivierwater is er veel giftig slib in de Biesbosch afgezet. Momenteel wordt dit slib verwijderd en opgeslagen in een slibdepot op de Sassenplaat.

Rotterdam had geen goed drinkwater: er werden polders aangekocht en spaarbekkens aangelegd om het relatief schone water van de Maas in te nemen.

Inmiddels zijn de Dordtse-, Sliedrechtse en Brabantse Biesbosch tot Nationaal Park aangewezen met een oppervlakte van 8.000 hectare. In het kader van 'Ruimte voor water' zijn ontpolderd: Maltha, Spieringpolder, Hardenhoek en Zuiderklip. Nu worden twee grote geulen in de Noordwaard aangelegd waarmee het rivierwater door de Biesbosch kan stromen.

Voor 1970 kwamen er veel watervogels voor zoals Wintertalingen en Pijlstaarten die foerageerden op de drooggevalen slikken.

In de het hoge waterriet broedden veel Grote Karekieten. Na 1970 bleven grote aantallen watervogels weg omdat hun foerageerterreinen niet meer beschikbaar waren.

De rietvelden verruigden en daardoor verdween de Grote Karekiet. In plaats daarvan kwamen er Blauwborsten en Nachtegalen en de laatste jaren ook Cetti's zangers.

Bevers, die waren uitgestorven in Nederland, zijn met succes in de Biesbosch uitgezet.

Politiek

De Biesbosch heeft altijd te lijden gehad van politieke willekeur. Zo zijn er in het verleden plannen geweest om de Biesbosch geheel in te polderen. Maar ook in onze tijd zijn de bedreigingen aanwezig; nog te vaak worden pleidooien gehoord ten gunste van massarecreatie in de Biesbosch.

Als tegenwicht tegen deze ontwikkelingen is de Vereniging Behoud Biesbosch opgericht.

Om de dynamiek van eb en vloed terug te krijgen is het nodig de Haringvlietsluizen geheel of gedeeltelijk te openen. De verantwoordelijke minister is hier nu met tegenzin ook van overtuigd en de nodige maatregelen zijn in uitvoering.

In 2010 hebben Staatsbosbeheer en SOVON een gebieddekkende inventarisatie uitgevoerd.

Dat leverde spectaculaire aantallen broedvogels op zoals: 478 Nachtegalen, 312 Cetti's zangers, 296 Matkoppen, 96 Snorren en 52 Wielewalen.

In 2012 heeft er voor het eerst een paar Zeearenden gebroed met als resultaat een uitgevlogen jong.

Toegankelijkheid

De natte Biesbosch is alleen per boot bereikbaar, men kan met een fluisterboot meegaan maar ook een roeiboot of kano huren.

De grote rondvaartboten zijn minder geschikt om vogels waar te nemen, op het bovendeck heeft men wel een goed uitzicht maar men vaart alleen door de brede diepe geulen en er wordt ter vermaak harde muziek ten gehore gebracht.

De Noordwaard is via Werkendam met de auto te bereiken. Daar kan men interessante gebieden bekijken met als hotspot Hardenhoek.

Harry van Vugt

Biologisch secretariaat ter discussie

Tijdens het overleg van de werkgroepen met het bestuur kwamen een aantal coördinatoren met het aanbod om nog eens goed mee te denken over de taken en verantwoordelijkheden van de bio-secretaris. Op 31 oktober j.l. was het zover, tijdens een brainstorm met Willem Veenhuizen, Harry van Vugt, Martin van Leest, Hans van der Sanden, Eric Corssmit, Jan Benoist en ondergetekende.

Er is uitvoerig gesproken over de inhoud en functie van biologisch secretaris. Zo is er goed gekeken naar de doelstellingen van de vereniging en wat daarbij dan de verantwoordelijkheden van de biologisch secretaris zouden moeten zijn. Het omvangrijke takenpakket bleek nog niet zo makkelijk en eenduidig in een omschrijving vast te stellen. Wel werd het snel duidelijk dat een biologisch secretaris niet alleen inhoudelijk deskundig moet zijn maar ook over de nodige vasthoudendheid en coördinerende vaardigheden zou moeten beschikken. We zijn tot de conclusie gekomen dat de kwaliteiten van Willem niet voldoende bij die vereiste vaardigheden passen. Willem wil daarom zijn functie als biologisch secretaris neerleggen. Zijn functie binnen het bestuur staat niet ter discussie.

Maar wat nu? Het biologisch secretariaat betreft de kern van onze vereniging en gaat ons zodanig ter harte dat wij dringend vragen om hulp vanuit de vereniging! Wilt u meedenken om ons te kunnen beraden op de ontstane situatie en meehelpen oplossingen te vinden?

We denken in elk geval aan twee dingen:

1. Meedenken over het takenpakket van biologisch secretaris. Wat hoort daar in elk geval wel en niet bij, hoe moeten dingen worden aangepakt en waar moeten de prioriteiten liggen.
2. Hoe vinden we de juiste persoon (of personen?) om de functie van biologisch secretaris opnieuw in te vullen?
3. ... maar misschien heeft u wel veel betere ideeën ...

Ik verzamel graag uw reacties en om in een volgend overleg met betrokkenen daar over door te denken. Denkt u mee? Alvast bedankt voor uw reactie.

Kors Jan Snoeij voorzitter@westbrabantsevwg.nl

Vermakelijke vogels

Op een erg winderige en grijze maandagochtend kan het de vogelaar zwaar vallen om zich naar de zakelijke verplichtingen te begeven. Mijmerend over het prachtig voorbijgevoerde vogelweekend, zich afvragend waarom die bezigheden niet dagelijks kunnen, is de vogelaar nog niet klaar voor het werk dat de baas verwacht.

Zodra de huisdeur achter hem dichtgaat volgen de ogen van de vogelaar iedere vogelbeweging – tenminste als het autorijden niet de volle aandacht vereist. Ja het is een tic, een aangeleerde afwijking om meer naar vogels dan naar mensen te kijken. Zo dus ook die grijze maandagochtend met een beetje de pee in over de nieuwe werkweek. Vanuit de auto viel het oog op de Kautwtjes. Ja, ze zijn er altijd, daar in de buurt van de afslagen en opritten bij Zundert / Meer.

In tegenstelling tot de vogelaar, leken zij die vroege ochtend al voornemens om wat moois van de dag te gaan maken. Vrolijk vlogen ze er op los en leken een steeds grotere groep te worden. Het leek of ze elkaar toeriepen, "Kom op, ga je mee?, Lekker zwierken (zwieren met de vlerken) bij het viaduct.". "Ja, ja wij gaan ook mee" en zo vlogen en buitelden zij daar rond, uitgroeiend tot een groep van zeker honderd. Weg was de ietwat humeurige ochtendstemming, de vogelaar werd vrolijk van zoveel vermakelijke vogels om zich heen. De glimlach maakte plaats voor een daverend lachsalvo in de auto bij het zien van hun koddige buitelingen, een vermakelijk schouwspel. Bij het viaduct vermaakten ze zich kostelijk, gingen op de reling en lantaarnpalen zitten en bij iedere forse windvlaag stegen ze met z'n allen op, dwarrelden weg tot het leek alsof een aantal riep "Kom op, nog een keer samen lekker zwierken" en dan zag je ze weer teruggaan naar de reling waarna het spel zich herhaalde.

Je kunt je niet aan de gedachte onttrekken dat deze vermakelijke vogels er een spel van maken om met hun vriend de wind veel plezier te hebben. Ze nemen de dag zoals die komt en met forse wind vinden ze het een feest. De vogelaar draaide de grote weg op en zag ze nog een keer dwarrelen, buitelen en zwierken als laatste ochtendgroet. De dag van de vogelaar kon niet meer stuk, whatever de baas ook bedacht had voor die maandag! De eerste waarneming was binnen.

Aan het eind van de dag bij de afrit draait de vogelaar de bocht in en ziedaar, gezellig twee aan twee of soms drie, zit diezelfde groep Kautwtjes op de betonnen wand waar alle auto's langs razen. "Kom op zeg Kautwtjes," riep de vogelaar, "waarom hier in deze akelige en ellendige omgeving zitten? Ga weg, daarginds zijn de bossen en de weiden". De Kautwtjes keken elkaar aan alsof ze zeiden, wat hebben we weer een leuke dag gehad vandaag, jammer dat de wind is gaan liggen. Een akelige omgeving? Welnee, we hebben van hieruit prachtig uitzicht op de rode ondergaande zon. Met hun intelligente blauwe kraallogjes keken ze richting het westen, kwebbelden tegen elkaar. Niets wees erop dat ze stress hadden van deze omgeving. Ze volgden met hun blik even de vogelaar in de auto.

Vermakelijke vogels, echte opportunisten! Kautwtjes, bedankt voor deze mooie maandag!

Mary Holleman

Belevenissen in de Doenradestraat

Het broedseizoen ligt al weer achter ons, de herfst en de winter komen er aan. Dat is aan de vogelwereld in de tuin en in de omgeving al goed te merken.

Een beetje zonnig weer en in de avondschemer kunnen we de harde rollende zang horen van een Roodborst. De rustpauzes in de zang zijn wat langer dan bij 'onze' Roodborst. Wist u dat dit Roodborstjes zijn uit de noordelijke streken van Europa? Deze Scandinavische en Russische Roodborsten zingen dan ook de gehele winter door om hun (voedsel)territorium veilig te stellen. Zelfs 's nachts bij het licht van een lantaarnpaal is hun zang te horen.

Het wordt wat kouder en nu zijn er al weer meer vogelactiviteiten in de tuin waar te nemen. Er zijn ook vogelsoorten bij die hun voedsel alleen maar op de grond zoeken. Vooral vinken en lijsters zijn voornamelijk op de grond te vinden, maar als ze meer honger hebben wordt ook wel de voederplank schuchter benaderd. Bij mij waren het de laatste weken alleen enkele vrouwtjes Vink die op de plank durfden te komen.

De Turkse Tortels, Houtduiven, Kool-, en Pimpelmezen, en de Merel bleven vaste klant. Die Merel ook, zo heb je er een vijftal in de tuin en zo bijna niet één. Ze worden weggejaagd door de territoriale Merel. De anderen moeten in de omgeving maar iets anders zien te vinden.

Opvallend is dat ik de Heggenmus al een paar weken niet meer heb gezien of gehoord! Dat geldt ook voor de Groenlingen, die zwerven nog rond op zoek naar Rozenbottels.

Wat mij ook opviel was dat, terwijl ik hier in de tuin en omgeving in ongeveer een maand geen Spreeuw meer had gezien ik ineens drie exemplaren op de voederplank zag.

Terwijl ik dit tikte, zag ik in de tuin ineens een (Vlaamse) Gaai, rustig kijkend of hij/zij iets eetbaars kon vinden. Dat was niet het geval en de vogel ging snel weer verder.

Kauwtjes komen alleen in de ochtend wat grover voer opeisen. Daarna vliegen ze denk ik de stad in of zoeken ander voedsel in de omgeving op de gazons.

Een paar weken geleden, tijdens een bakske, zat er ineens een Grote Bonte Specht in de Albizzia (de Perzische slaapboom). We zagen hem even in de stam pikken en weg was hij alweer. Toch even schitterend gezien en zo van dichtbij, zonder kijker! Deze gast zien we maar enkele keren per jaar hier in de tuin, hij komt zeker uit de bosomgeving van seminarie Ijpelaar.

We wachten in spanning af wat de koudere winterperiode voor bijzondere gasten in de tuin brengt. Aan de beshoudende struiken (gelderse roos, sierappel en botanische roos) zal het niet liggen!

Willem Veenhuizen

Bredase stadsvogel-wetenswaardigheden

Valt het jullie op dat er in de stad dit jaar meer Putters aanwezig zijn dan in andere jaren? Is er sprake van een toename van deze 'distelvink'?

Wat mij ook opvalt is dat er zo weinig Merels op de gazons aanwezig zijn. Er lijkt dus te weinig voedsel in de bovenlaag van de grasvegetatie aanwezig te zijn.

Bij de grotere kantoorgebouwen en de 'industrieranden' is er altijd wel het tepieten te horen van de Scholekster. Ze zoeken zelfs voedsel in de middenberm van de Claudius Prinsenlaan.

Kleine Mantelmeeuwen hangen en vliegen als gieren boven de stad, soms luid krakelend om voedsel. Dat wordt vaak afgepakt van de Kauwtjes. Na bijna ieder weekend worden de Grote Markt, de Haven en de Havermarkt en omgeving afgestruind op alles wat maar eetbaar is, van frietafval tot kotsplakkaten.....

In een tuin in de wijk Tuinzigt komen drie Gaaien al apennoten halen om ze uit de dop te hakken en heerlijk te nuttigen. De voorgaande weken waren te koud en vooral te nat. Bij ons in de buurt was er geen Gierzwaluw meer te bekennen. Op 20 juli waren er weer enkele te horen; op 22 juli gierde toch weer een groep van 20-25 exemplaren boven de straten in de buurt. Enkele vlogen aan op de nestholten op de kopse kant van de gevels.

Het artikel in BN De Stem over de restauratie van de Heilig Hartkerk in de Baronielaan was mooi om te lezen. Er staat een fraaie foto bij. Een mooi resultaat is het aanbrengen van een rand gierzwaluwkasten. Hiervoor hulde aan de mede-organisator Eric Corssmit!

De stadsvogeladviseurs van Vogelbescherming, Eric Corssmit en ondergetekende, hadden een interview met een journaliste van BN De Stem, over de vogelrijkdom in het Valkenberg. De mogelijkheid bestaat daar dat er een Slechtvalk met een duif of wat anders in zijn klauwen, plots voor je voeten neerslaat. Dat was voor de vogelaars, de journaliste en onwetende wandelaars een spannende gedachte.

Ook opvallend is het dat er op verschillende plaatsen voor het eerst sinds 2008 weer Canadese Ganzen met jongen binnen de stadsgrenzen zijn gezien.

Jammer dat de Kieviten langs de Loevesteinstraat zijn verdwenen. Dit is het gevolg van de teelt van een ander gewas, in plaats van een maisakker is het perceel nu grasland. Kieviten maken het liefst een nest op akkerland.

Let op: de haagjes en hagen langs de meeste binnen- en buitensingels worden door de bezuinigingsmachine geroid! De gemeente Breda kan de kosten voor onderhoud en beheer niet meer opbrengen. Hoe zal de vogelwereld in de omgeving hierop reageren? Op 26 juli hebben Eric Corssmit en ondergetekende op de fiets een rondje langs de haagjes van de monumentale singel gereden om te bekijken of er nog vogellevens in aanwezig was. We hebben weinig of geen activiteiten aangetroffen. Het meest natuurlijke deel, het Arsenalpad tot en met de plaats waar de Mark in de singel komt, is een fraai deel om de vogels in 2013 te inventariseren. (BMP methode). Een en ander zal gepaard moeten gaan met onderhoud en beheer van de vegetatie.

Willem Veenhuizen

Alle begin is moeilijk

Ik heb eigenlijk pas belangstelling voor vogels gekregen toen ik Wilma leerde kennen en we samen vele wandelingen maakten waarbij vogelgeluiden me altijd intrigeerden. De excursies van het IVN en de West Brabantse Vogelwerkgroep wakkerden mijn interesse verder aan, vooral de vroege vogelwandelingen met Marjo Lips. Ik ben simpelweg met de gewone vogels begonnen. Omdat we veel in het bos wandelden, waar je ze moeilijk kon zien, was ik dus vooral op de geluiden gespitst. Ik weet nog goed dat ik het geluid van de Fitis maar niet kon onthouden en dat van de Boomkruiper bijvoorbeeld wel. Ik had toen een kleine zakkijker, die nu in de keuken ligt om de vogels in de tuin te bespieden.

Samen met Wilma zocht ik dan de geluiden op in de Peterson want bandjes waren er nog niet, dat kwam pas later. Nou je kent de beschrijvingen wel: tiet, tjit, tiet, tiet. Daar kun je niets mee. Wat nog erger was, ik kocht later een nieuwe vogelgids en toen klopten de beschrijvingen niet meer met de Peterson. Maar goed, door veel cursussen, wandelingen en excursies leerde ik best veel bij. Als ik met Wilma ga wandelen hoor ik de vogels en zij ziet ze dan, zo vullen we elkaar heel goed aan. Ik kocht ook een betere kijker, die ik nu nog gebruik, een 8x42 Opticon.

Op een excursie met wijlen Cor van der Lee bij de Bleeke Heide vroeg hij me of ik een groepje mee wilde nemen want de groep was erg groot. Dat heb ik gedaan. Later, toen ik thuis kwam, was ik apetrots dat het allemaal goed was gegaan en ik dus kon zeggen dat ik best wel een goede vogelaar was geworden.

Wat me vooral aan vogels bindt is hun gedrag. Ook al is het een vogel die ik dagelijks zie, toch blijf ik kijken naar wat hij doet en waarom hij dat dan doet. Je kunt het bij Kauwtjes zien, die vervelen zich rot en gaan dan met hun kameraadjes door de lucht dollen. Dat is een groot verschil met de Koolmees die de hele dag maar bezig is met het zoeken naar rupsjes en spinnen. Die heeft helemaal geen tijd voor dollen. En dan de Huismussen bij ons in de tuin: die zijn gezellig, zitten veel te praten en ruzie te maken en dan gaan ze ineens allemaal eten.

Wat me opvalt bij vogelgeluiden -en zo onthoud ik het ook- is dat de geluiden typisch zijn voor de soort: de roep, de zang en andere kleine geluidjes horen bijvoorbeeld bij een mees, een Merel of een Zanglijster. Dat hoor ik meteen. Maar als er een klein vogeltje met een kort geluidje overvliegt, blijft dat voor mij een raadsel. Maar aan de stadsvogelinventarisatie heb ik meegedaan en dat lukte prima.

Jan Willem Wijnhoven

Huismus

(Evelien Eversdijk)

Voor je verlanglijstje: Vogeltrip tip Donaudelta.

Niet zo bekend, maar een aanrader: met slaap-, sleep en toerboot door Roemeense Donaudelta. Pelikanen en reigers van Purperreiger tot Wouwaapje en Zwarte ibissen. Voor de liefhebbers speciaal Balkan sperwer, Syrische bonte specht en Griel. Mijn favoriet was mijn eerste Roodkopklauwier. Met een paar dagen extra de Karpaten in voor bergkloven en om beren, wolven en Dracula te zien. Goede ervaring met reisorganisatie Ibis Tours zie www.ibis-tours.ro. Wij waren er in juni.

Pelikaan

Kwak

Joop van Riet.

Vogelcursus voor gevorderden

Tien jaar geleden is mijn grote (kleine) vriend Jan Benoist begonnen met het geven van een vogelcursus. Later werden het twee cursussen, : een beginnerscursus en een cursus voor gevorderden.

Jan had mij natuurlijk al dikwijls verteld dat deze cursussen een groot succes waren maar ik wilde dit eens met eigen ogen zien. John Frijters en Raymond van Breemen waren de cursusleiders en Jan de algemene leider (manusje-van-alles), Jan was deze avond verhinderd. Dat kwam goed uit, zo kon ik hem vervangen.

Raymond opende de avond met de mededeling dat John een beetje ziek was maar dat hij toch zou proberen deze avond les te geven.

Voor de pauze

John nam het huiswerk door dat de cursisten vorige week als opdracht hadden meegekregen.

-Wat is het verschil tussen een Wintertaling en Krakeend?
-Wat is het verschil tussen een Smelleken en een Slechtvalk?

-Wie is wie : Witgat-Groenpootruiter?

Dit alles werd gepresenteerd met een fotoprojectie. John vroeg steeds aan de cursisten wat hun antwoord was, legde dan uit waar je speciaal op moet letten en wat de verschillen zijn. "Let op het wit in de vleugels, let op de vorm van de staart, hoe ziet de snavel er uit en waar zit het wit op de schouder". In het veld: kijk goed, onthoud dit en kijk bij gelegenheid in je vogelboek.

Toen kwam het gedrag van vogels aan de orde. Hoe vliegen vogels: in een V, in een groep, in een zwerm etc.?

Hoe lopen vogels: hippen ze of lopen ze?

John vroeg aan Wilma of Kraanvogels in een V vliegen, ze geeft antwoord; "Ja 50 procent kans, vliegen in een V", John: "Goed gegokt!"

Zo gaat het nog een tijdje door en iedereen komt zo aan de beurt. De groep is zeer leergierig, let goed op, maakt aantekeningen en is serieus bezig om een goede vogelaar te worden (dat belooft nog wat voor onze werkgroep).

Raymond zat opzij en gaf geregeld tips; hij stond John bij wanneer dat nodig was. John vertelde op een rustige en duidelijke wijze waar de cursisten op moeten letten. Aan de hand van een schitterende presentatie (door John gemaakt!) wees hij aan en legde hij uit.

- Observeren – kijk naar vleugelslag- let op geluid- het algemeen gedrag- het silhouet van de vogel.

Maakt een vogel wel of geen glijpauzes, loopt of hipt een vogel? Marijke antwoordde dat een Kauw loopt en Hetty

dacht te weten dat een Groenling hipt. John keek tevreden naar deze cursisten en lachte minzaam.

Toen volgde er een woordenwisseling over hoe te zien is dat een vogel met een stijve vleugelslag vliegt of met een soepele. Als voorbeeld noemde de cursusleider een Buizerd die een stijve vleugelslag zou hebben. De cursisten konden zich er niets bij voorstellen en John deed de vleugelslag voor. ☺ Iedereen lag in een deuk.

Raymond deed ook nog een duit in het zakje, discussie gesloten.

Toen moest Raymond invallen omdat John plotseling een bloedneus kreeg. Dit ging moeiteloos. Zijn gedrevenheid en enthousiasme werden leuk opgepakt door de cursisten. Een kwartiertje later was John weer opgeknapt en nam hij het stokje weer over.

Ik zag de cursisten wel denken: hoe ga ik dit allemaal onthouden, wat is dit moeilijk.

Maar John was niet te houden, hij ging met het klasje tot het uiterste. Één leerling vond het wel genoeg en vroeg of er nog een pauze kwam. Maakt een Rietzanger wel of geen zangvluchten..... hehe, eindelijk pauze!

	Huismus	Spreeuw	Mereel	T. Tortel	Zw. Kraai
Bosruiter		20 cm			
Tureluur			28 cm		

Wie is wie? Bosruiter en Tureluur

Tureluur (juv.) Bosruiter

Na de pauze

Nu kwam het leukste onderdeel.

De cursisten kregen een foto van een bepaalde soort te zien met daarbij belangrijke informatie als

- in welk biotoop komt deze vogel voor
- In welk jaargetijde kun je deze vogel zien.

Nu was het heel goed opletten geblijven, je zag de cursisten denken en schrijven (ze mogen nog niet in het vogelboek kijken). Pas toen John het teken gaf om het boek ter hand te nemen mochten ze gaan zoeken welke vogel het was. Dit is een enorme goede manier om te leren waar je op moet letten. EERST OBSERVEREN EN DAN JE BOEK RAADPLEGEN.

Ervaring

Het was wel apart om te ervaren dat ik met mijn meer dan veertig jaar vogelervaring toen pas inzag dat mijn methode van zelf ontdekken (toen bestonden er nog geen cursussen) toch niet de beste is. Het theoretische gedeelte heb ik uit boeken gehaald, maar wat ik nu hoor zoals handpen en vleugelprojectie, het letten op details etc, is mij vreemd. Het OBSERVEREN begint met een vogelcursus, daarna gaan we KIJKEN in het veld.

Martin van Leest

Hij is groot en ik ben klein

Al snel nadat de Asterdplas in de Haagse Beemden was uitgegraven en volgelopen hadden de Aalscholvers (*Phalacrocorax carbo*) ontdekt dat het daar goed vissen was. Je kunt de vogels geregeld zien als ze met uitgespreide vleugels op de palen in de plas zitten. Sinds enige jaren zie ik 's zomers geregeld een Aalscholver in de hoogspanningsmast bij de Paradijslaan. Hij zit dan vaak op zo'n schuine dwarsverbinding en glijdt langzaam maar gestaag naar beneden. Tenslotte laat hij zich afzakken naar het visrijke water achter mijn tuin en verschalkt er menig visje. Je staat er versteld van hoe lang de vogel onder water kan blijven en over wat voor grote afstand hij ondergedoken kan zwemmen.

De hoogspanningsmast is dikwijls een verzamelpunt voor Kauwen (*Corvus monedula*). Dit zijn prachtige, ondeugende en hele slimme vogels die in de schoorstenen van de huizen aan de Koolmees (straat!) broeden. Laatst zat weer een Aalscholver in de mast en ditmaal kreeg hij gezelschap van een Kauw die luid protesteerde tegen de aanwezigheid van deze indringer. Even leek het er op dat de Kauw versterking kreeg van zijn vriendjes, maar al snel stond hij er weer alleen voor. Hoewel deze Kauw beslist niet bang uitgevallen was, getuige de vele schijnaanvallen die hij uitvoerde, moest hij uiteindelijk, luid protesterend, het veld ruimen. Kort daarna ging de Aalscholver een visje scoren.

Jo Vandeweijer

De winnende foto van Chris Schenk in het blad Roots.

Wat zal ik dit jaar weer eens met mijn verjaardag vragen?

Om te voorkomen dat ik weer een paar sokken krijg, een stropdas of een trui die ik niet echt mooi vind, vraag ik tegenwoordig een vogel voor mijn verjaardag.

Dat idee is ontstaan toen ik vijftig werd. Ik ging met mijn vrouw en twee kinderen een weekje naar Lesbos, altijd goed om een paar leuke soorten te spotten. Op de dag dat ik vijftig werd vroeg mijn vrouw tijdens het ontbijt: wat wil je nou eigenlijk hebben voor je verjaardag? Ik zei voor de grap: doe mij maar een Griel.

Wij gingen die dag fietsen op het mooie eiland en ik had helemaal niet meer aan mijn verjaardagscadeau gedacht totdat mijn vrouw plots riep: kijk daar eens wat er zit!. Het was echt ongelooflijk: op een afstand van ongeveer 150 meter had mijn vrouw (niet echt een vogelaar) een Griel ontdekt. Het was de eerste keer dat ik zo'n beest zag, op het eiland hebben we er daarna ook geen meer gezien. 's Avonds in het restaurant hadden we het er nog over.... hoe verzin je zoiets? Het was wel het meest bijzondere cadeau dat ik ooit ontvangen heb. Daarom ga ik maar door met deze traditie.

Lammergier

(R. Adriaanse)

Dit jaar zei ik (nu inmiddels zestig) tegen mijn zoon: doe mij maar een Lammergier. Deze stond hoog op mijn lijstje omdat mijn zoon deze vogel al verschillende keren gezien had en hij mij daarmee steeds jaloers maakte.

Wij gingen dus met de hele familie naar Corsica, dat wil zeggen zonder vrouw maar wel met twee lieve schoonkinderen. Mijn zoon was al eerder op dit eiland geweest en wist waar hij zijn moest. Hij had wel verteld dat ze meestal heel hoog zaten, dus ik wist dat het een flinke klim zou worden. We hebben heel de dag genoten van de prachtige omgeving, maar helaas hebben we de Lammergier niet waargenomen.

Maar een half jaar later had ik nog een kans. We waren op vakantie in Georgië (zie het verslag van Harry van Vugt elders in dit blad) en hebben daar meerdere Lammergieren mogen bewonderen. Een keer van zeer dichtbij: we zaten in de bus toen er plots vanuit een dal twee Lammergieren richting onze bus kwamen aangevlogen, een was zo dichtbij (ongeveer 40-50 meter) dat je de enorme bek goed kon zien. Het is een geweldige ervaring om zo'n grote roofvogel (spanwijdte tot 2.75 meter!) van zo dichtbij waar te nemen. De Lammergier was voor de meeste mensen van ons reisgezelschap de mooiste waarneming van de vakantie in Georgië.

Voor mijn volgende verjaardag vraag ik een Rotskruiper (dan kan mijn zoon alvast gaan sparen).

Martin van Leest

Een structuurvisie voor de gemeente Breda, is dat nodig?

Als gemeente kun je een aantal vragen stellen bij de huidige en toekomstige ontwikkelingen zoals: hoe zal Breda er in 2030 uitzien? We weten zeker dat het aantal auto's blijft toenemen. Het aantal ouderen neemt toe, dus ook de behoefte aan zorg. Winkelen op internet wordt populairder. Betekent dit dat in 2030 meer winkels leegstaan? En wat betekent dat voor ons historisch centrum? Wat is er voor nodig om Breda in 2030 een leefbare stad te laten zijn? Wat kunnen we daar nu al aan doen? Daarover gaat de gemeente Breda een structuurvisie opstellen, een langetermijnvisie op de ruimtelijke toekomst van Breda tot 2030. De huidige visie dateert uit 2007. Door demografische ontwikkelingen, de crisis en ontwikkelingen in de bouw moet de gemeente en dus de gemeenteraad de visie actualiseren. De gemeente start niet met een blanco vel, maar gebruikt recente bouwstenen.

Wat betekent een structuurvisie voor ons?

De structuurvisie gaat over de globale structuur van de stad in 2030. In de structuurvisie vind je dus geen hele precieze informatie over wat er bij je in de straat gaat gebeuren. Op de structuurvisie baseren college en raad veel besluiten en plannen, bijvoorbeeld een bestemmingsplan. In het bestemmingsplan van uw wijk staat in detail beschreven wat er voor ontwikkelingen in uw wijk of straat mogelijk zijn. Momenteel wordt gewerkt aan de bestemmingsplannen Buitengebied Noord en Buitengebied Zuid. In het algemeen zijn voor de Vogelwerkgroep deze bestemmingplannen belangrijker dan alle kleine wijzigingen binnen de bebouwde kom.

Waarom stelt Breda een nieuwe structuurvisie op?

Er zijn drie redenen waarom een nieuwe structuurvisie wordt opgesteld.

1. De huidige structuurvisie stamt uit 2007. Door de ontwikkelingen als gevolg van de crisis is deze niet meer actueel.
2. Recente prognoses van de provincie Noord-Brabant laten zien dat Breda een groeiende stad is in een krimpende regio. Breda heeft de ambitie om zich als centrumstad in de regio verder te ontwikkelen. De structuurvisie moet deze ruimtelijke ambitie in goede banen leiden.

3. In 2008 is de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening van kracht geworden. Volgens die wet moet iedere gemeente in Nederland een actuele structuurvisie hebben. Daarin moet voor het grondgebied van Breda globaal de ruimtelijke ontwikkeling van de stad staan beschreven.

Wat gebeurt er met de structuurvisie?

De gemeente toetst zelf de nieuwe plannen of projecten aan de ruimtelijke toekomstvisie die in de structuurvisie beschreven staat. Zijn er bijvoorbeeld ideeën om ergens in de stad woningen of een bedrijventerrein te ontwikkelen, dan gaat men bij de gemeente na wat de structuurvisie voor beeld schetst over de toekomstige ontwikkeling van dat deel van de stad. Verder baseert de gemeente de bestemmingsplannen van Breda zoals reeds gezegd op de structuurvisie. In bestemmingsplannen staat op straatniveau en zelfs soms tot op perceelsniveau wat er voor ontwikkelingen mogelijk zijn, maar ook welke functies de betreffende gebieden hebben, bijvoorbeeld bouwen of natuur.

Tot slot wordt aan de structuurvisie Breda 2030 een uitvoeringsprogramma gekoppeld, bijvoorbeeld voor een periode van een aantal jaar. Hierin staat welke concrete projecten uitgevoerd worden om de ruimtelijke visie waar te maken en wat daarvan de kosten zijn.

Wat er nu van het stuk bekend is staat op internet (meer dan honderd pagina's!) en is deels al in de raad besproken. Ik was daarbij en het was geen vrolijke beleving. De raad hamerde vooral op invulling van de lege en braakliggende gebieden. Maar die zijn niet in handen van de gemeente en zullen dus moeten worden aangekocht. En dat in een tijd van bezuinigingen!

Daarnaast is er een openbare zitting geweest waarin drie modellen ter tafel lagen. Het model met als uitgangspunt de bestaande bebouwing vond de meeste bijval. Dat kwam ook op mij als het beste over. Tenslotte zal 95 procent van de huidige bebouwing er ook nog in 2030 staan, naar ik aanneem. Meer contact van het centrum via de bestaande groene verbindingen (de singels bijvoorbeeld) met de natuur in de buurt is dringend gewenst. Ik ga een poging ondernemen dat onder de aandacht te brengen.

Piet van Iersel

P.S. De bovenstaande tekst is deels van www.breda2030.nl afkomstig.

Delpratsingel

(W.Keizer)

De Patrijs, *Perdix perdix*

Patrijzen zijn geen typische wintervogels, maar standvogels. Ze vallen echter tijdens de winter en het vroege voorjaar op de kale akkers en velden wel het best op. Tomen (groepen) Patrijzen vliegen altijd met groot geraas op. Ze zoeken het nooit in de hoogte, maar blijven in de vlucht laag bij de grond. Daar zoeken ze ook hun voedsel. Familietrouw en gezelligheid lijken hoog in hun vaandel te staan. In 17^e en 18^e eeuw werd de Patrijs samen met Fazant en Korhoen vaak genoemd in oude jachtdocumenten en rekeningen.

Waarom herken je de Patrijs?

De kop en de staart van de Patrijs zijn zo klein dat je goed moet opletten om te zien wat de voorkant of de achterkant is. De Patrijs kan snel lopen en vliegt zelden. De staart heeft 16 tot 18 veren. Ze hebben een ongekleurde grijze borst, gestreepte flanken, oranje kop, groenachtige snavel en grijze poten. De loopbenen hebben geen sporen. De mannetjes hebben de kenmerkende bruine hoefijzervlek op de buik. Een deel van de vrouwtjes heeft deze vlek ook, maar kleiner en onduidelijker. Bij de juvenielen ontbreekt de vlek. Patrijzen hebben een luide, raspende roep 'krek' of 'kerrik'. Aan het eind van de herfst worden kluchten (groepen) gevormd, bestaand uit oude en jonge vogels. Na de winter valt de klucht uiteen en worden paartjes gevormd. In het voorjaar maakt het haantje het hennetje het hof, druk knorrend, met geopende snavel, uitgespreide vleugels en gespreide staart. Het legsel kan uit 10 tot 15 geelbruine eieren bestaan. Dit hoen produceert daarmee het grootste legsel van alle inheemse vogels. Als het legsel compleet is begint het vrouwtje te broeden. Het haantje neemt geen deel aan het broeden maar houdt in de buurt van het nest de wacht. Het nest, een kuiltje gevoerd met blad en droog gras ligt onder een struikje of in een dichte kruidenvegetatie. Mannetje en vrouwtje verdedigen de jongen (nestvlinders) en voeden ze samen op. Na ongeveer 16 dagen kunnen de jongen al vliegen.

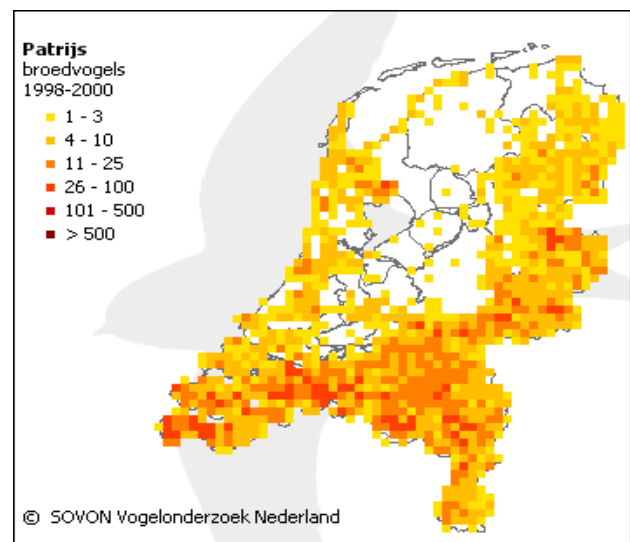
Ondersoorten

In de literatuur wordt melding gemaakt van de Veenpatrijs, *Perdix perdix sphagnetorum*. Deze komt voor op de hoge venen en heidevelden van Noordoost-Nederland en Noordwest-Duitsland. Hij is wat donkerder dan de Patrijs, *Perdix perdix*. Soms wordt aangegeven dat de Veenpatrijs is uitgestorven, maar andere geven aan dat deze ondersoort nog in heel het gebied, bijvoorbeeld in Drenthe, kan worden aangetroffen. In de Pyreneeën en het Cantabrische Gebergte komt een alpiene geografische vorm voor die veel gelijkenis vertoont met de Veenpatrijs. Doordat de Patrijs ontbreekt in de Zuid-Franse laagvlakte (daar komt de Rode Patrijs voor) is de Pyreneeën-patrijs van de rest van het verspreidingsgebied van de Patrijs gescheiden. De oorspronkelijke verspreiding van de Patrijs in Europa is onduidelijk geworden door het op grote schaal en in verschillende streken invoeren van de Patrijs voor de jacht. Ook in Noord-Amerika zoals in de Canadese provincie Ontario is de Patrijs als jachtvogel ingevoerd. Hierdoor is het ook moeilijk het oorspronkelijke biotoop te reconstrueren.

Waar komen Patrijzen voor?

Oorspronkelijk leefde de Patrijs op de steppen, maar sinds lang is het een cultuurvolger geworden. De Patrijs is een standvogel die in geheel West- en Midden-Europa voorkomt. De vogel komt nu hoofdzakelijk voor in bouwland en onbebouwde ruige terreinen die niet te

vochtig zijn. Hoewel er geen cijfers bekend zijn klaagt men in jagerskringen al sinds 1960 over de achteruitgang van het aantal broedparen van de Patrijs. In sommige streken werd als oorzaak van de achteruitgang het wegvangen van de Patrijzen voor het fokken in vangenschap genoemd. Andere meenden dat het veelvuldig gebruik van de landbouwgif in zijn biotoop de oorzaak was. Het uitsterven van de populatie in de Biesbosch (200-250 paar in 1978-79) werd waarschijnlijk veroorzaakt door de voedselconcurrentie van de Fazant. In de periode 1980-2000 vertienvoudigde daar het aantal Fazanten doordat door de natuurontwikkelingen een groot aantal nieuwe broedgebieden beschikbaar kwam. Ook werden toen nog Fazanten uitgezet voor de Jacht. De achteruitgang is niet van vandaag of gisteren. Al eerder, onder andere in 1928, werd er melding van gemaakt. De huidige trend is ook nu nog sterk afnemend. De oorzaken zijn vooral de schaalvergroting en intensivering in de landbouw en het gebruik van herbiciden en insecticiden. Ook het verdwijnen van heggen, houtwallen, overhoekjes en randen met ruigtekruiden hebben een negatieve invloed op de stand van de Patrijs. Van maart tot juni zijn de mannetjes territoriaal en is hun gekraai in de ochtend- en avondschemering te horen. Vooral in het begin van het voorjaar, als de gewassen nog maar pas gaan groeien, zijn ze wat makkelijker te lokaliseren. De weersomstandigheden hebben een grote invloed op de broedactiviteiten. Ook in strenge winters kan de patrijzenpopulatie flinke klappen krijgen.

De kaart is gebaseerd op de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (2002). Per atlasblok van 5x5 kilometer is er een schatting van het aantal broedparen gegeven.

De hoogste dichtheden van de Patrijs worden gevonden op de zandgronden van Oost- en Zuid-Nederland, Zeeuws-Vlaanderen, Tholen, Goeree en Overflakkee en in de kop van Noord-Holland. De verspreiding komt overeen met het voorkomen van niet te grootschalig akkerland.

Vermoedelijk bestond de Nederlandse populatie in 1998-2000 uit 9.000-13.000 paren. Voor West-Brabant werd een aantal op 2.250-3.000 paar geschat tijdens de onderzoeksperiode voor de Atlas van de West-Brabantse broedvogels (2007). In het archief van de Vogelwerkgroep zitten 1589 waarnemingen van de Patrijs. Dit zijn hoofdzakelijk waarnemingen die tijdens de watervogeltellingen werden gedaan. De grootste toom die

werd waargenomen bestond uit 62 vogels (Dussen 7-12-'69) Dit zal waarschijnlijk bij ons niet meer voorkomen. De grootste tomen die nu worden waargenomen bestaan 10 tot 16 vogels.

Het voedsel

Patrijzen eten dierlijk en plantaardig voedsel. Ze maken zich, voor de landbouw, nuttig door de verdelging van schadelijke insecten. Ruim 60 procent van hun voedsel is van plantaardige oorsprong zoals zaden van ruigtekruiden en jonge scheuten van grassen en granen. Insecten zijn van levensbelang voor de jonge vogels omdat de jongen zich gedurende de eerste levensweken daarmee voeden. Het aantal succesvolle broedgevallen wordt echter beperkt door de schaarste aan dekking, broedgelegenheid en voedsel.

Patrijs

(Chris Schenk)

Is er een toekomst voor de Patrijs?

Het gaat slecht met de akkervogels in Nederland, de Patrijs is een ervan. De toekomst van de Patrijs in Nederland is er ondanks het afschotverbod sinds 1998 niet beter op geworden en is dus verre van zorgeloos. Ook in Oost-Europa heeft de omvorming van de landbouw naar West-Europese maatstaven een negatieve invloed op de stand aldaar. In Engeland is er grondig onderzoek naar de achteruitgang gedaan. De achteruitgang van de Patrijs hangt daar samen met de schaalvergroting, bedrijfsspecialisatie en het pesticidengebruik. Die hebben een cultuurlandschap tot gevolg waarin de broedresultaten slecht zijn en de jongen verhongeren bij gebrek aan insecten. Ook biedt dit cultuurlandschap slechte overwinterings-mogelijkheden en weinig bescherming tegen predatoren. Omdat er relatief weinig bekend was over de mogelijkheid het voedselaanbod voor vogels op akkers in de winter te verbeteren voerde SOVON in 2008-2011 een onderzoek uit in Zeeuws-Vlaanderen. Er werden experimenten uitgevoerd met verschillende gewassen en gewasranden. Het doel was de effectiviteit van de maatregelen te evalueren. De twee experimenten die werden uitgevoerd waren het laten staan van graan- en stoppelranden in winterakkerpercelen en het inzaaien van akkerranden met verschillende gewassen. Hierbij werd gezocht naar het juiste type gewas voor de winteropvang van akkervogels. Van de recente natuurontwikkelingsprojecten profiteert de Patrijs slechts in geringe mate. Deze natuurontwikkelingsprojecten vinden voornamelijk plaats in de lager gelegen vochtige gebieden van Nederland en die zijn minder geschikt voor de Patrijs. De Patrijs staat op de Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels en heeft de status van kwetsbare soort. De

soort is met 95 procent afgenomen sinds 1950. Maar hoewel de omvang van de populatie nog maar 10 procent is van de populatie rond de jaren vijftig, behoort West-Brabant nog tot de beste gebieden van Nederland.

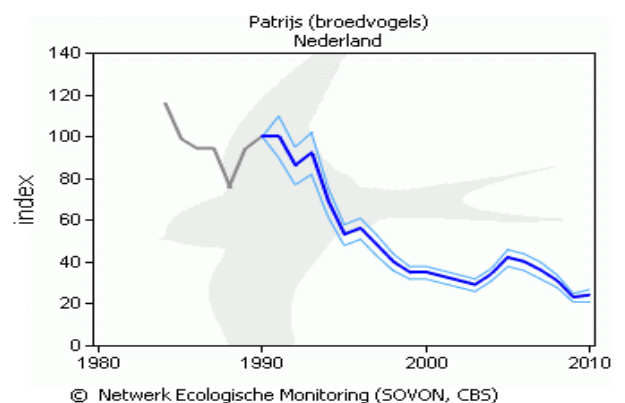
Noteer vast op de kalender:

2013 is uitgeroepen tot het Jaar van de Patrijs. Doe mee en geef je waarnemingen door!

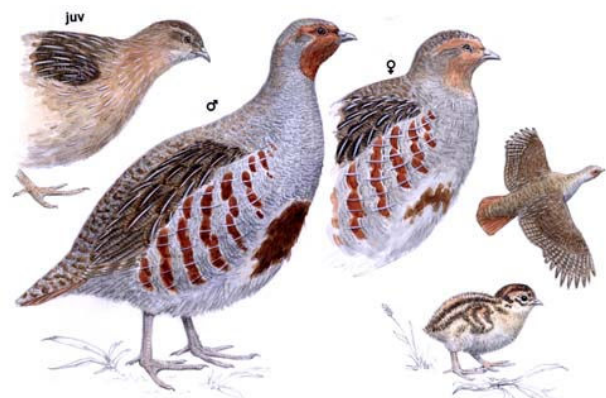
Hans van der Sanden

Literatuur:

SOVON 1987, Atlas van de Nederlandse Vogels
SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002, Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2002
Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen 2007, Atlas van de West-Brabantse broedvogels
't Hupke nr.147. blz.10-11, bijdrage Harry van Vugt.

Deze gegevens zijn afkomstig van het Broedvogel Monitoring Project (BMP). Weergegeven is de jaarlijkse populatie-index en het betrouwbaarheids-interval, gebaseerd op tellingen in steekproefgebieden in het hele land. De gegevens uit 1984-1989 kunnen minder betrouwbaar zijn.

Georgië: enorme roofvogeltrek

Van 12 tot en met 25 september 2012 brachten zeven Bredase vogelaars met nog vijf andere Nederlanders en een Duitser met Kaukasusplusreizen een bezoek aan Georgië. Drie dagen werden besteed aan het bekijken van de vogeltrek over Batumi.

Inleiding

Roofvogels en Ooievaars maken gebruik van thermiek. Boven water ontstaat geen thermiek daarom mijden zij dat zo lang mogelijk.

Bekende plaatsen waar vogels toch gedwongen worden om water over te steken (trekpunten) zijn Falsterbo (Zweden), Gibraltar (bij Spanje) en de Bosporus (Turkije) maar Batumi in Georgië aan de oostkust van de Zwarte Zee spant de kroon wat aantallen betreft met 800.000 vogels per seizoen vanwege het grote achterland: geheel Oost-Europa. Met recht wordt Batumi het belangrijkste trekpunt van de Western Palearctic genoemd.

In 1987 bezochten Jan Benoist en ik, Harry van Vugt, in september Noordoost Turkije en constateerden daar enorme vogeltrek bij Arhavi. Vandaaruit zagen wij Batumi in Georgië liggen dat toen nog een Sovjetrepubliek was.

In 2004 bezocht de jonge Belg Brecht Verhelst met enkele vrienden Batumi; vanaf 2008 kon permanent een seizoen tellen worden georganiseerd. Er zijn twee trekpunten ingericht Shuanta en Saghalvasho.

Op ieder post staan minimaal twee goede tellers. De een telt de bulksoorten als Wespandieven, Steppebuizerds en Zwarte Wouwen, de tweede neemt de rest voor zijn rekening zoals arenden. Inmiddels doen veel vogelaars uit geheel Europa aan het trek tellen mee.

In 2012 werd het lustrum gevierd met een vierdaags congres waaraan wij deelnamen.

Aantallen

De aantallen gemiddeld per jaar zijn 400.000 Wespandieven en 250.000 Steppebuizerds. Op piekdagen komen er 60.000 80.000 vogels van deze soorten langs.

Verder zijn er veel Zwarte Wouwen te zien evenals Bruine- en Steppekiekendieven -opvallend veel van de laatste soort-, Dwergarenden, Schreeuwarenden enz., in totaal circa twintig soorten. Wat ons opviel waren de Arendbuizerds die geregeld overvlogen. Dit is een soort die op de Bosporus zeldzaam is.

De witte Ooievaars waren al doorgetrokken maar Zwarte Ooievaars werden wel gezien. Veel Bijeneters trokken door maar het was niet mogelijk deze te tellen.

De getelde aantallen worden op trek tellen nl gezet. Voor meer informatie zie: www.batumiraptorcount.org.

Verblijf

Alle trek tellers werden ondergebracht bij lokale families wat goed beviel.

Jacht

Er wordt op alle vogels geschoten, dus ook op roofvogels. Het ecotoerisme kan positief zijn om de mentaliteit waar betreft de omgang met vogels ten goede te keren.

Overig

Wij bezochten ook de Chorokhi-delta bij Batumi, het merengebied en het hoge Kaukasusgebergte waar Steenarenden en Lammergieren verbleven die daar standvogel zijn.

Als kleine stipjes tegen een berghelling zagen wij 14 Kaukasische Korhoenders.

In totaal werden er 156 soorten waargenomen.

Harry van Vugt

Steppebuizerden in Batumi

(Huub Don)

Veren

Als je jezelf afvraagt wat vogels hebben wat andere diersoorten niet hebben dan denk je al snel aan vleugels en aan het vermogen om te vliegen. Maar er zijn ook zoogdieren die kunnen vliegen; zo zijn er vliegende eekhoorns die zweven van boom naar boom. Vleermuizen, de ware vliegkunstenaars onder de zoogdieren, hebben het vermogen om lange afstanden te vliegen in de lucht.

Vogels hebben een snavel maar het vogelbekdier uit Australië heeft die ook; dit vreemde zoogdier legt zelfs nog eieren wat uiteraard alle vogels doen.

Vogels hebben echter toch iets wat bij geen andere diergroep voorkomt, namelijk veren.

Veren maken de vogel

Bij de meeste vogels wordt het lichaam vrijwel volledig door veren bedekt. Evenals zoogdieren zijn vogels warmbloedig en moeten ze een constante lichaamstemperatuur in stand houden onder verschillende weersomstandigheden en temperatuurwisselingen. Veren zijn gemaakt van keratine evenals de haren, nagels, hoorns en de opperhuid van zoogdieren. Veren zijn zacht maar ook taai wat de vogels enigszins beschermt tegen verwondingen. Veren (die erg licht zijn) zorgen voor een groter oppervlak van het lichaam en dus ook van de vleugels, wat nodig is om te vliegen.

Veren hebben bij de mannetjes een belangrijke functie tijdens de balts: om de vrouwtjes te imponeren en als signaal naar andere mannen: 'blijf uit mijn buurt'.

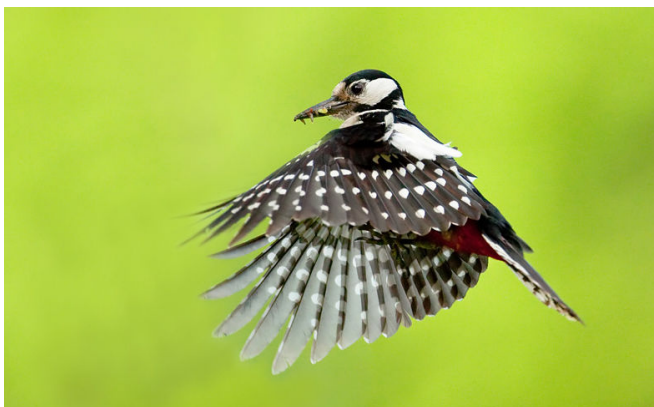
Voor ons vogelaars is het verenkleed een van de belangrijkste uiterlijke kenmerken om de vogel te herkennen. Denk daarbij aan de kleur bijvoorbeeld de blauwe IJsvogel.

Ook de vorm van de veren is een herkenningsteken, zelfs bij tegenlicht, bijvoorbeeld de lange staartveren van een Fazant of een Staartmees waardoor je ze op naam kunt brengen. Kortom vogels fascineren uiteraard doordat ze vliegen, maar zeker ook door hun verenpracht.

Rui

Omdat veren slijten worden ze vervangen.

De belangrijkste rui is die na het broedseizoen; voor de vogels breekt dan een ietwat rustiger periode aan omdat ze niet meer de zorg hebben voor hun –uitgevlogen– jongen. Sommige vogels ruien na de broedperiode al hun staart- en handpennen tegelijk zodat ze tijdelijk niet kunnen vliegen, Ganzen en eenden vinden hun veiligheid dan op het water, zodat ze toch beschermd zijn tegen natuurlijke vijanden. In deze periode hebben ze zelfs een eclipskleed (overgangskleed) dat vaak bruin is, een schutkleur.

Grote bonte specht

E van Wingerden

Waar kun je veren vinden?

Natuurlijk moet men tijdens een wandeling een beetje opletten en ook enig geluk hebben om veren te vinden die nog intact zijn. Na verloop van tijd krijg je hier ook voor. Plekken in het bos waar meerdere staart- en armpennen op één plek liggen duiden meestal op een plukplaats, dat wil zeggen dat een roofvogel een vogel (bijvoorbeeld een Havik een Groene Specht) heeft geslagen en die op een rustige plek heeft geplukt. In alle bossen van West-Brabant komen roofvogels voor, zodat je in ieder bos kans hebt op een plukplaats te stuiten.

Let op: wanneer de spoel van de veer is afgebeten duidt dit op predatie door een roofdier als bunzing of vos.

Bij open water kun je aan de oevers na massale rui van de watervogels veel veren vinden. Enkele locaties hiervoor zijn de Emerput en de Asterdplas in Breda.

kop lag nog op de pluk plaats

groene specht
hand en staartpennen
locatie 't Zwin
atlasblok 47-57-41
25-7-2008
Raymond van Breemen

Hand- en staartveren, locatie 't Zwin, 25-7-2008
Kop van een Groene Specht lag nog op de plukplaats.

Veren die je gevonden hebt op naam brengen

De meest gekleurde veren zijn het makkelijkst aan de bijbehorende vogel toe te wijzen, denk aan Groene Specht, Grote Bonte Specht, Wilde Eend en verschillende roofvogelsoorten.

Veren die maar één kleur hebben zijn moeilijker op naam te brengen, denk hierbij aan Zwarte Kraai, Kauw en Zwarte Specht.

Er zijn verschillende boeken en websites (onder dit artikel aanbevolen) waarin vogelveren uitgebreid worden besproken, zodat je ze na enige studie toch op naam kunt brengen en zelfs kunt vinden uit welk deel van bijvoorbeeld de vleugel de veer komt.

Grote bonte specht
Chery Chartreuve
Frankrijk
6-5-2011

In de bijlage bij dit artikel worden alleen de vleugel- en staartveren afgebeeld; deze zijn het gemakkelijkst op naam te brengen bij een vondst. Halsveren van bijvoorbeeld een Wilde Zwaan zijn als veertjes moeilijk op naam te brengen. Tegenwoordig zijn er eenvoudige scanners (al of niet gecombineerd met een printer) die heel goed te gebruiken zijn om de veren die je gevonden hebt in het veld in te scannen.

Ik adviseer om de veren op millimeter papier te plakken voordat je ze inscaneert. Dit is handig omdat je dan meteen de afmeting kunt zien, wat de determinatie vergemakkelijkt. Zelf maak ik ook gebruik van zo'n eenvoudige scanner. Kortom, het is leuk om aan de slag te gaan. Schroom als je niet weet welke veren je hebt gevonden, niet om mij een scan ervan toe te sturen!! Kom ik er niet uit dan zijn er genoeg ervaren vogelaars binnen onze vereniging of zelfs erbuiten die bereid zijn om te helpen.

Groene Specht Zwarte specht Grote bonte specht

staartveren

Raymond van Breemen

Geraadpleegde en aanbevolen literatuur

Vogelsporen, De determineergids voor veren, braakballen, schedels en andere sporen van Europese vogels ISBN 90 5210 483 2
Op de website van de West-Brabantse Vogelwerkgroep staan bij de links twee sites uitsluitend over veren.

Tel jij al (stadse) watervogels?

Nederland is bij uitstek een land van water en watervogels. Al ruim veertig jaar worden aantallen en verspreiding van deze vogels nauwkeurig gevolgd. De belangrijkste wetlands (monitoringgebieden) worden iedere maand geteld en ganzen en zwanen in het agrarisch gebied van september tot en met maart. Om schattingen van de totale populatie mogelijk te maken wordt in januari in grote delen van Europa, Afrika en Azië een simultane telling uitgevoerd. Tijdens deze midwintertelling wordt er in ons land ook buiten de vaste monitoringgebieden geteld. Met een integrale telling van alle natte natuurgebieden, het agrarisch gebied en de stedelijke omgeving houden we zo ook van verspreid voorkomende soorten een vinger aan de pols.

Het tellen van vogels in de stad is niet alleen nuttig maar ook erg leuk. Per telgebied mogen vijf tot tien soorten watervogels worden verwacht, maar in de gehele stad kan het aantal tot boven de dertig oplopen. Met een beetje geluk sta je straks oog in oog met een Grote Zaagbek of een IJsvogel en dat zomaar bij je om de hoek!

Wie kunnen er aan de telling meedoen?

Iedereen met enige kennis van watervogels kan aan de telling meedoen. Met name denken we daarbij ook aan hen die de gevorderdencursus hebben gevolgd. Bedenk dat de verscheidenheid aan soorten in de stad veelal minder groot is dan daarbuiten. Het is vooral belangrijk om soorten als Wilde Eend, Waterhoen en Kokmeeuw juist te kunnen determineren. Het missen van een enkele Smient of Brilduiker is van ondergeschikt belang voor het welslagen van de telling.

Waar?

Voor al binnen de stad Breda zijn er veel gebieden waar nog geen watervogeltellingen worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er ook delen van de rivier de Mark waarvoor we nog tellers kunnen gebruiken (zie verderop de lijst met vacante gebieden).

Wanneer?

Minimale vereiste voor deelname is dat alle watervogels worden geteld tijdens de midwintertelling. Deze door SOVON landelijk georganiseerde telling vindt ieder jaar plaats in januari in het weekend het dichtst bij de 15de. In 2013 zijn dat zaterdag 12 en zondag 13 januari. Om te voorkomen dat vogels op hun slaapplaatsen worden geteld, wordt er bij voorkeur geteld tussen 10.00 en 16.00 uur. Eventueel kun je er voor kiezen om zes keer (van oktober tot en met maart) of twaalf keer per jaar te tellen, maar noodzakelijk is dat niet. Wel wordt het op prijs gesteld wanneer je jouw gebied meerdere jaren achtereen wilt blijven tellen.

Benodigde tijd

Afhankelijk van het gebied duurt een telling een uur tot een groot gedeelte van de dag. Wanneer grote aantallen aanwezig zijn kost de telling meer tijd dan wanneer het heel rustig is.

Benodigheden

Voor een juiste determinatie heb je een verrekijker nodig. Eventueel kun je een telescoop gebruiken maar binnen de bebouwde kom is dat meestal niet noodzakelijk. Hetzelfde geldt ook voor laarzen. Een map waarop je het telformulier kunt vastklemmen kan handig zijn. Zelf vind ik het zeer

prettig om een handteller te gebruiken waarmee sneller en nauwkeuriger kan worden geteld. Hoe te tellen?

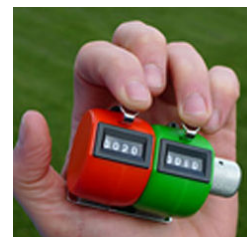
Tellingen worden te voet en/of per fiets uitgevoerd. Soms kan vanaf één positie worden geteld maar meestal dient een traject te worden gevolgd. Houd tijdens iedere telling dezelfde route en waarneempunten aan. Afhankelijk van het terrein kunnen insteken naar minder overzichtelijke gedeeltes noodzakelijk zijn. Rustende eenden verblijven vaak in of langs de oevervegetatie en om die reden dienen deze vegetaties steeds nauwkeurig te worden afgezocht. Het is belangrijk om verstoring zoveel mogelijk te vermijden. We tellen alle soorten watervogels: futen, Aalscholvers, reigers, eenden, ganzen (ook de exoten en de tamme exemplaren), Waterhoen, Meerkoet, steltlopers, meeuwen en IJsvogels. Uitsluitend de vogels met terreinbinding worden geteld. Overvliegende vogels doen dus niet mee.

Over het algemeen worden de verschillende soorten om beurten geteld. Alleen met een handteller is het mogelijk om meerdere soorten tegelijk te tellen. Meestal lukt het goed om de aanwezige vogels één voor één te tellen. Bij grote groepen kunnen afgepaste teleenheden (bijvoorbeeld groepjes van 10 of 25 vogels) worden geteld. Na de telling kunnen de gegevens worden ingevoerd op de website van SOVON of kan het telformulier bij Harry van Vugt worden ingeleverd.

Vacante gebieden

Op dit moment zoekt SOVON nog tellers voor de volgende gebieden:

- vuiloverslag Korebrits (meeuwen)
- Kroeten/Overkroeten
- Kesteren/Gageldonk
- Hoge Vucht/Waterdonken
- Steenaker/Westerpark
- de singels
- Valkenbergpark
- Brabantpark
- Minervum
- Van Sonsbeeckpark
- Zaartpark
- Wolfslaar
- Aa of Weerij's Zaartpark/Esso-kantoor
- Aa of Weerij's zuidwest van Dr. Schaepmanlaan
- de Mark vanaf de KMA tot aan de Backer en Ruebweg inclusief Belcrumhaven

Handteller

Voor de meer gevorderde vogelaar zijn er ook nog drie grotere telgebieden beschikbaar:

- de Bovenmark vanaf de A58 tot aan de Belgische grens
- de Mark vanaf de Backer en Ruebweg tot aan de A16 (telescoop noodzakelijk)
- de Mark vanaf de A16 tot aan Zwartenberg (telescoop noodzakelijk)

Voor de gebieden die niet in de lijst staan zijn reeds tellers gevonden.

Interesse om je voor een telgebied aan te melden?

Wie zich voor een telgebied wil aanmelden kan tot 31 december een e-mail sturen naar john.frijters@12move.nl. Vermeld welk gebied(en) je voorkeur heeft. Toedeling vindt plaats op volgorde van aanmelding. Voor vragen en inlichtingen kun je ook bellen (076) 5031750. Na aanmelding wordt de coördinatie van de watervogeltellingen verder verzorgd door Harry van Vugt.

Literatuur:

Van Roomen e.a. 2003. Handleiding monitoringproject watervogels

John Frijters

Patrijsoverleving Bleeke Heide

Inleiding

In het kader van het Jaar van de Patrijs in 2013 is al in 2012 op verzoek van SOVON van 1 augustus tot en met 15 september gekeken naar het broedresultaat van deze vogelsoort.

Gebied

Het onderzoek is gedaan in Chaam, in de Bleeke Heide, een reservaat van 100 hectare dat in bezit is van Staatsbosbeheer (SBB).

Het gebied bestaat uit weiland met plassen. De zuidkant, de Maaien, is een verbrede beek die dienst doet als waterberging. Op de scheiding van Bleeke Heide en de Maaien ligt het hoge deel waar SBB op een aantal percelen graan heeft laten zaaien voor de akkervogels. Het graan is in juli geoogst. Een klein deel is toen blijven staan maar in oktober alsnog omgeploegd. Er is wel een perceel onkruid blijven staan. (situatie oktober 2012)

Na de oogst kwamen honderden Holen- en Houtduiven foerageren op het gevallen graan.

Broedvogels

Met het clusterprogramma van SOVON zijn in 2012 twee paar Patrijzen vastgesteld, ook in 2011 zaten er twee paar.

In 2012 was er eind januari begin februari een vorstperiode van drie weken met sneeuw. In maart en april waren de weersomstandigheden goed maar in mei, juni en juli was het koud en nat. Er zijn geen jonge Patrijzen waargenomen.

Voorkomen: maximaal getelde Patrijzen per maand.

* Op 21 juli 2009 zijn 33 Patrijzen waargenomen het betrof twee kluchten (of families) van respectievelijk 18 en 15 vogels.

Trefkans

De Patrijs laat zich niet gemakkelijk waarnemen, maar omdat het gebied veel door vogelaars bezocht wordt is het aannemelijk dat vogels gezien worden.

Predatie

Er is enkele keren een Vos waargenomen. Jaarrond zijn aanwezig Buizerd en Torenvalk. In de broedtijd krijgen zij gezelschap van Bruine Kiekendieven en in de winterperiode van een Slechtvalk.

In de namiddag pleisteren er in de Bleeke Heide veel Zilver- en Kleine Mantelmeeuwen en in de avond Zwarte Kraaien tot deze in het donker de slaapplaats opzoeken. Door de laatste soorten is nooit predatie vastgesteld.

Er is geen aanleiding te veronderstellen dat er meer dan normale predatie voorkomt.

Bezoeken

Het gebied is zonder positief resultaat bezocht op 2, 9, 16, 23 en 30 augustus en 4, 10 en 12 september 2012. Er waren ook geen meldingen op waarneming.nl.

Conclusie

In 2012 zijn er na mei geen Patrijzen meer waargenomen.

Ook in 2008 zijn er na juli geen Patrijzen meer waargenomen maar wel weer in december.

Of er in de laatste maanden van 2012 weer Patrijzen op zullen duiken en er in 2013 komen broeden, zal afgewacht moeten worden. Het overzicht van vijf jaar maximaal aanwezige Patrijzen laat een grillig patroon zien dat niet geheel verklaarbaar is.

Het reservaat is een goed biotoop voor Patrijzen: als ze daar al niet meer aanwezig zijn is het slecht gesteld met deze soort.

Harry van Vugt

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2008	0	0	2	2	4	6	8	0	0	0	0	4
2009	0	0	3	0	3	2	33*	18	2	15	4	9
2010	12	2	8	4	2	1	14	21	11	18	0	0
2011	12	12	6	6	4	14	10	7	0	8	0	13
2012	0	0	4	3	3	0	0	0	0	0		

Smokkelpad

Algemeen

Dit keer beschrijf ik bij uitzondering eens niet een natuurgebied maar een wandeling die we pas ontdekt hebben en die we de lezers niet willen onthouden. Het Smokkelpad is een coproductie tussen Staatsbosbeheer (Nederland) en het Agentschap voor Natuur en Bos (België).

Ligging

Atlasblokken 50-23-55, 50-24-51/52, 50-33-15/25, 50-34-11.

Beschrijving en bereikbaarheid

Het Smokkelpad verbindt een aantal natuurgebieden aan weerszijden van de grens met elkaar.

Je kunt de wandeling op verschillende plaatsen starten. Vanuit Nederland is de handigste plaats de parkeerplaats van de Srijbeeksche Heide langs de Goudbergweg.

Je loopt vanaf de parkeerplaats de Heide op via het brede zandpad en meteen links is een hek waar je het Smokkelpad kunt oppikken.

Vanuit België is de beste plaats het startpunt van de wandeling door de Elsaker in Meerle langs de Srijbeekse weg. Volg de Srijbeekseweg tot in Meerle en houd richting Chaam aan. Aan de Chaamseweg is links de ingang naar de Elsaker. Loop naar het kapelletje en start daar het Smokkelpad.

Je kunt ook het pad inlopen zoals beschreven in Hupke nr. 49 en daar het Smokkelpad oppikken.

Het Smokkelpad verbindt een aantal natuurgebieden met elkaar. Zo kom je al lopend langs het Goudbergven, de Srijbeeksche Heide, het Zwart Goor en de Elsaker.

Het leuke is dat je heen en terug de Srijbeeksche Beek oversteekt via houten bruggetjes. Op deze plaatsen kon je

vroeger niet komen omdat het gebied afgesloten was. De Srijbeeksche Beek vormt hier de grens tussen Nederland en België.

Mogelijkheden

Op verschillende plaatsen langs de route zijn banken geplaatst en op verschillende plaatsen staan informatieborden. Zo leer je dat er tijdens de werkzaamheden een hardstenen grenssteen is ontdekt. Als je dat wilt kun je de route nog verlengen door de route van Srijbeeksche Heide erbij te pakken.

Horeca

In de bocht van de Goudbergseweg (hoek Grazenseweg) is sinds kort een pannenkoekhuis gevestigd met de toepasselijke naam „Het Smokkelaartje“.

Wat is er te zien?

Lente/Zomer

Dodaars, Grote Canadese Gans, Kuifeend, Krakeend, Wilde Eend, Waterhoen, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Zwarte Specht, Groene Specht, Witgat, Oeverloper, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Havik, Sperwer, Fitis, Tjiftjaf, Zwartkop, Roodborsttapuit, Goudhaan, Koolmees, Pimpelmees, Zwarte Mees, Kuifmees, Nachtzwaluw.

Herfst/Winter

Wilde Eend, Krakeend, Boomklever, Boomkruiper, Buizerd, Havik, Sperwer, Zwarte Specht, Groene Specht, Grote Bonte Specht, Kleine Bonte Specht, Klapekster, Goudhaan, alle mezensoorten, Sijs, Groenvink, Vink en Keep.

Jan Benoist

Voor meer informatie
www.westbrabantsevwg.nl

John Frijters

John ken ik als een zeer bescheiden maar ook heel deskundige en serieuze vogelaar. Hij is als geen ander in staat om op een heel rustige en goede wijze vogelkennis over te brengen op de deelnemers aan onze cursussen. Aan zijn woord durft men niet zo maar te twifelen. Hij geniet zichtbaar als hij (met zijn vrienden) in het veld zijn kennis kan overdragen.

Hoe belangrijk is het vogelen voor jou?

Eigenlijk had ik als kind meer een zwak voor de in het wild levende zoogdieren maar omdat die veel lastiger zijn waar te nemen, heb ik toch maar voor vogels gekozen. Vervolgens is de hobby behoorlijk uit de hand gelopen. Op school, in militaire dienst, thuis, op straat en op het werk, eigenlijk was en ben ik altijd aan het vogelen.

Dat dit inmiddels algemeen bekend is blijkt bijvoorbeeld bij m'n halfjaarlijks bezoek aan de tandarts: "En John, nog bijzondere vogels gezien de laatste tijd?".

Wat betekent de Vogelwerkgroep voor jou?

Ik zie de Vogelwerkgroep als een ontmoetingsplaats met gelijkgestemden waar ik m'n passie en kennis kan delen met anderen. De West Brabantse is een zeer actieve club met leuke mensen en gezamenlijk hebben we al veel bereikt. De deelname aan telprojecten zou nog wel wat beter kunnen. Daarin blijven we nog achter bij bijvoorbeeld Oost-Brabant en Zeeland. Hopelijk brengt het nieuwe Atlasproject van SOVON, dat binnenkort van start gaat, een nieuwe generatie tellers op de been.

Waarom ben je lid geworden?

Kennis krijgt pas waarde als je het kunt delen. Ik probeer anderen graag enthousiast te maken voor het vogelen en eventueel ook een eindje op weg te helpen. Daarnaast steek ik natuurlijk zelf ook veel op van de kennis van anderen en is het altijd leuk om ervaringen uit te wisselen.

Wat is je mooiste vogelervaring?

Dat zijn er zoveel dat het moeilijk wordt om daar één keuze uit te maken. Ieder voorjaar kan ik intens genieten van de zang van bijvoorbeeld de Boomleeuwerik of de Nachtegaal. Ook het kijken naar roofvogels levert vaak mooie momenten op. Zo is het steeds weer geweldig om Bruine Kiekendieven te zien baltsen of jagende Boomvalken waar te nemen. Ook hun bijzondere gedrag kan mooie momenten opleveren. Ik stond ooit te posten bij een plek waar ik een Wespendif hoopte te zien. Toen ik per toeval omhoog keek ontdekte ik er één vlak boven me die me waarschijnlijk al de hele tijd in de gaten zat te houden. Maar mijn allermooiste vogelervaring was toch wel toen ik enkele jaren geleden een Kerkuil recht op me af zag vliegen die vervolgens op

minder dan drie(!) meter afstand op ooghoogte op een boomstronk landde. Echt fantastisch!

Wat is je vreemdste ervaring op vogelgebied?

Toen ik afgelopen voorjaar in het Liesbos de Blauwe Reigers aan het tellen was, hoorde ik vanuit een nabij gelegen sparrenperceel een geluid dat ik nog nooit eerder had gehoord. Het deed me denken aan een jong poesje dat in een boom was geklommen en er niet meer uit durfde. Ik ben toen dat perceel ingelopen en voor ik het wist klonk het geluid al van achter mij. Daarop ben ik heel langzaam terug gelopen, ondertussen goed alle takken boven me afturend. Op zeker moment stond ik er pal onder. Recht boven me zat een Sperwer die onverstoorbaar door bleef roepen. Ze (het was een vrouwtje) keek me niet eens aan. Thuis de boeken in gedoken en dit bleek de angstroep te zijn. Helaas ben ik er niet achter gekomen wat de aanleiding was, maar bijzonder was het wel.

Wat is je lievelingsvogel?

Dat is de Bruine Kiekendief. Sinds "het jaar van" heb ik daar m'n hart aan verpand. Het is een prachtige roofvogel. De baltsvlucht en de prooioverdracht in de lucht, waarbij de onderste vogel zich op de rug werpt, zijn allebei heel spectaculair. Wat het nog interessanter maakt, is dat de meeste vogels in het veld individueel te herkennen zijn. Zo kun je mooi volgen dat één mannetje er regelmatig meerdere vrouwtjes op na houdt. Verder verhuizen ze na een mislukte broedpoging en snuffelen ze volop in elkaars activiteitsgebieden rond. Dat laatste lijken ze de ene keer wel goed te vinden terwijl ze elkaar op een ander moment weer fel achterna jagen.

Wat doe je zoal op vogelgebied?

Ik ben vooral actief met vogeltellingen. Ik doe mee aan negen verschillende SOVON-projecten. Daarnaast inventariseer ik af en toe een gebied op alle er voorkomende broedvogels. Voor het SWEV draag ik m'n steentje bij aan de organisatie van de jaarlijkse contactdag. Binnen de West Brabantse Vogelwerkgroep help ik mee om onze cursussen tot een succes te maken en ben ik op de achtergrond bij van alles en nog wat betrokken.

Wat is het mooiste vogelland?

Naast Nederland is dat zeker Noordoost-Polen. Toen ik er tien jaar geleden voor het laatst was, leek het nog of de tijd er decennia lang had stilgestaan. Bij ons liggen de rivieren opgesloten tussen dijken maar daar zie je nog de natuurlijke overgang van een meanderende rivier (compleet met hooilanden die vrijelijk kunnen overstromen) naar een landschap met rivierduinen en prachtige bossen. Zie er de Zeearenden, Kwartelkoningen, Kraanvogels, baltsende Kemphanen en Buidelmezen bij en je kunt je voorstellen hoe geweldig vogelen het daar is.

Wat is je favoriete gebied in Nederland?

Ik vertoef heel vaak in Kelsdonk. Dat is voor mij slechts vijf minuten fietsen en er is altijd volop waar te nemen. Ook bijzondere soorten maar dat vind ik niet het belangrijkste. Het is juist ontzettend boeiend om ergens heel vaak terug te keren en het gebied en alles wat er leeft door en door te leren kennen.

Zijn we nog wat vergeten?

Probeer zoveel mogelijk op de fiets of te voet te vogelen. Ga daarbij ook eens ergens een half uur zitten. Dat levert vrijwel altijd mooie waarnemingen op.

Jan Benoist

Verslag werkzaamheden op de eerste knotdag 2012-2013

Zaterdag 27 oktober was de eerste knotdag van het winterseizoen 2012-2013. We zijn begonnen met het afronden van de werkzaamheden aan de Flodderdreef. Op deze locatie waren we al twee dagen eerder actief, maar er was nog genoeg werk voor een extra werkdag.

Omdat de bomen al sinds lange tijd niet meer geknot waren, was het gebruik van een kettingzaag noodzakelijk. Bij normaal onderhouden bomen zou dat niet nodig zijn, maar hier is/was duidelijk sprake van achterstallig onderhoud.

Het was een mooie dag met een frisse start. Gelukkig brak vrij snel de zon door en dat werkte zeker ook positief op ieders inzet. We waren met 8 leden van de knotwerkgroep actief en ook een extra hulpkracht was komen opdagen.

Na een ruime ochtend hard werken, onderbroken door gezellig koffiedrinken, was het werk af en kan de Flodderdreef weer enige tijd zonder onze aandacht.

Voor de rest van het knotseizoen 2012-2013 zijn nog vier dagen gepland, dit zijn: 24 november en 15 december voor dit jaar en 26 januari en 23 februari in 2013.

Belangstellende kunnen zich melden via het hieronder genoemde e-mailadres.

Daarnaast zijn meldingen van knotwilgen die nodig geknot moeten worden zeer welkom, daarbij geldt wel als restrictie dat deze bomen niet op een gebied staan dat onderhouden wordt door de gemeente, Brabants landschap of andere organisaties en liefst ook staan in een gebied dat aantrekkelijk is voor Steenuilen.

De knotgroep van de West Brabantse Vogelwerkgroep bestaat nu voor het tweede jaar. De huidige leden zijn:

Ad Rijnen, Ada Engel, Agnes van der Sanden, Evelien Eversdijk, Hans van der Sanden, Joop van Riet, Jos Koeken, Kors Jan Snoeij, Martijn Wijsman, Kees Wijnen.

De werkgroep heeft twee coördinatoren, dit zijn Piet Brosens en Rob Fisscher.

De werkgroep is te bereiken via het emailadres: knotwerkgroep@westbrabantsevwg.nl

Rob Fisscher

(Adri Gr Nuelend)

Het resultaat van bomen knotten

Witoogeend

Een aantal leden van de Vogelwerkgroep hebben nabij Kelsdonk, Westpolder (Etten-Leur) een Witoogeend (Aythya nyroca) waargenomen. Deze eend wordt sporadisch gezien, vooral in de nabijheid van groepen Tafel- en Kuifeenden. Het is in ons land een doortrekker en wintergast in zeer kleine aantallen, meestal maar alleen (solitair optreden).

De Witoogeend vinden we als broedvogel in lage moerassige voedselrijke wateren in Oost-Europa: Polen, Midden-Rusland, boven de Zwarte Zee tot iets voorbij de Kaspische Zee.

De soort neemt behoorlijk in aantal af als gevolg van het droogleggen van veel moeras- en deltagebieden.

Toch worden in ons land in de laatste jaren wat meer zuivere witoogeendenbroedsels aangetroffen.

Deze eenden zijn moeilijk in het veld te herkennen: ze lijken min of meer op Kuif- en Tafeleenden.

Het mannetje heeft net als bij de Tafeleend een donkerrode kop, dit rood loopt verder door naar de zijkant van het lichaam. Hij heeft duidelijk zichtbaar een licht oog (door een telescoop altijd een goed kenmerk). Verder is een opvallend kenmerk (vaak moeilijk zichtbaar) de sterk begrensde witte anaalstreek. De rest van zijn flank heeft een donkerbruinrode kleur. Bij het vrouwtje is het witte oog afwezig, de rest van het verenpak heeft ook deze bruinrode tint, waardoor een vrouwtje ook nog verward kan worden met een vrouwtje Kuifeend of Tafeleend. Vandaar dat dan ook meestal het mannetje wordt waargenomen!

In West Brabant is één broedgeval bekend, in 1947 op de Groote Meer te Ossendrecht (Avifauna van Noord-Brabant 1967, van Erve et al).

In het archief van onze West Brabantse zitten zo'n twintig waarnemingen van de Witoogeend. Een aantal waarnemingen betreft dezelfde vogel. Vanaf 1973 tot heden is de soort onder andere gezien in de Anthoniegorzen, Gageldonk, (gebied), de Galderse Meren, de polder Maltha, de Biesbosch, Dinteloord, de singel van Willemstad, en nu zijn er dus waarnemingen gedaan in Kelsdonk. (28-30 oktober 2012)

Tijdens de atlasperiode 1973-1977 broedden er jaarlijks wel enkele paren in ons land, in het Naardermeer en in Botshol. In de periode 1998-2000 werd alleen een drietal mengparen (Witoogeend x Kuifeend.) aangetroffen.

In 2007 waren er enkele broedparen in Friesland, in 2009 1 op het Drontermeer en 1 op de Nieuwkoopse plassen. 2010 was een beter jaar: 4 broedparen, waarvan zeker 3 zuivere: 1 op de Randmeren, 1 op de Vinkeveense plassen en 1 in De Wieden; voorts in de Engbertsdijkvenen een baltsend exemplaar.

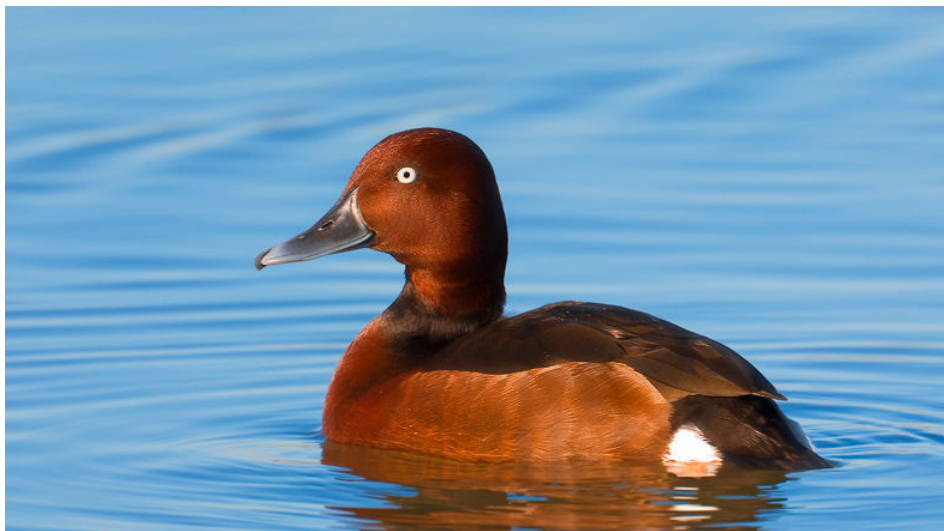
Een behoorlijk lastige bijkomstigheid blijkt, dat er nogal eens een hybride vogel wordt waargenomen (kruising Witoogeend met Tafeleend of Kuifeend). Hierbij treden dan verschillende overeenkomstige kleurpatronen op, wat de determinatie behoorlijk ingewikkeld maakt. Let dan vooral op het snavelpatroon (noteren, tekenen, foto maken!!), om dit later thuis te kunnen nakijken in de literatuur.

Willem Veenhuizen

Geraadpleegde literatuur

ANWB vogelgids van Europa, 2000, Svensson L., Grant P.J.
Handbook of the Birds of Middle East and North Africa, 1983, The Birds of the Western Palearctic. Volume I, Cramp S. e.a.
Vogeldeterminatie 1989, vertaald A. van de Berg. Thieme Baarn
Atlas van de Nederlandse broedvogels, 2002, F. Hustings en J.W. Vergeer
Atlas van de West-Brabantse broedvogels, 2007, Samenwerkingsverband Westbrabantse Vogelwerkgroepen, NPN media, Breda
Broedvogels in Nederland 2010, SOVON Rapport 2012/0
Archief West Brabantse Vogelwerkgroep 2012, H. van der Sanden.

Bijzondere waarneming van Witoogeend in Kelsdonk

(Danibabi)

Waarnemingen

43	Geoorde Fuut	1-8-2012	Breda	Emerput	Rutger van Ouwerkerk
2	Kwak	7-9-2012	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Lijnoorden	Joost Simons
1	Koereiger	20-10-2012	Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Harry van Vugt
2	Kleine Zilverreiger	8-9-2012	Werkendam	Brabantse Biesbosch - Hardenhoek	Joost Simons
1	Purperreiger	10-9-2012	Etten-Leur	Zwartenbergsche Polder	Piet van Iersel
1	Zwarte Ooievaar	8-10-2012	Breda	Lange Bunders en Slangwijk	Erik van Boxtel
20	Ooievaar	19-8-2012	Gilze en Rijen	A58 - Gilze	Mariëtta Peters
18	Lepelaar	2-9-2012	Breda	Rooskensdonk	Harry Janssen
5	Casarca	13-10-2012	Steenbergen	Dintelse Gorzen Oost	Mitchell Krijnen
1	Zomertaling	8-10-2012	Breda	Lange Bunders en Slangwijk	Rutger van Ouwerkerk
1	Witoogeend	28-10-2012	Etten-Leur	Westpolder	Tim van Oerle
1	Nonnetje	8-9-2012	Drimmelen	Brabantse Biesbosch	Joost Simons
6	Midd. Zaagbek	13-10-2012	Steenbergen	Dintelse Gorzen Oost	Leo Nagelkerke
4	Rosse Stekelstaart	30-9-2012	Reimerswaal	Rilland - Hogerwaardpolder west	Rutger van Ouwerkerk
1	Rode Wouw	12-10-2012	Breda	Prinsenbeek - Weimeren	Cees Huijben
1	Visarend	28-10-2012	Drimmelen	Brabantse Biesbosch - St. Jansplaat	Kees van der Krift
1	Slechtvalk	1-8-2012	Breda	Centrum	Albert de Hoon
1	Porseleinhoen	24-8-2012	Baarle-Nassau	Castelre - Merkske - Castelresche Hei	Harry van Vugt
107	Goudplevier	14-10-2012	Steenbergen	Fijnaart, Sabina Polder	Hans van der Sanden
5	Temmincks Str.l	7-5-2012	Werkendam	Brabantse Biesbosch -Hardenhoek	John Frijters
1	Gestreepte Str.l.	25-9-2012	Etten-Leur	Kelsdonk e.o.	Tim van Oerle
1	Krombekstrandl.	25-8-2012	Werkendam	Brabantse Biesbosch Hardenhoek	Rutger van Ouwerkerk
2	Groenpootruiter	23-9-2012	Chaam	Chaam - Bleeke Heide	Rutger van Ouwerkerk
4	Witgat	20-10-2012	Breda	Prinsenbeek - Weimeren	Andres Scherff
3	Bosruiter	13-8-2012	Chaam	Chaam - De Maaien	Jan Vermeulen
1	Reuzenster	15-9-2012	Steenbergen	Dintelse Gorzen Oost	Joost Simons
1	Ijsvogel	13-10-2012	Breda	Markdal	Arend Meeuwissen
1	Draaihals	3-9-2012	Zundert	Achtmaal - De Matjens	Harry van Vugt
4	Boerenzwaluw	6-10-2012	Breda	Rooskensdonk	Cees Janssen
1	Huiszwaluw	14-10-2012	Etten-Leur	Zwartenbergsche Polder	Andres Scherff
2	Grote Gele Kwikst	6-10-2012	Breda	Rooskensdonk	Cees Janssen
1	Beflijster	8-10-2012	Oosterhout	centrum e.o.	Jan Boers
3	Tjiftjaf	22-10-2012	Breda	Haagse Beemden (woonwijk)	Erik van Boxtel
5	Keep	18-10-2012	Breda	Markdal	Martin van Leest
4	Appelvink	20-8-2012	Breda	Teteringen	Richard de Jonckheere

Noteer in uw agenda

Datum	Activiteit	Contactpersoon	Telefoon	Bijzonderheden
15-12-2012	Ganzenexcursie	Piet van Iersel	(076) 581 63 82	Aanmelden bij Piet
10-01-2013	Nieuwjaarsreceptie	Ellie Pruiksmā	076 565 85 70	De Wegwijzer steendorpstr.2
25-01-2013	Uilenexcursie ulvhout.bos	Martin van Leest	0625403739	19.30u vertrek Wolfslaar
26-01-2013	Excursie Plan Tureluur	Jan Benoist	06 534 454 92	Aanmelden bij Jan Benoist
03-02-2013	Ganzenexcursie	Piet van Iersel	076 581 63 82	Aanmelden bij Piet
27-02-2013	Vroege-vogel geluiden excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
09-03-2013	SWEV dag	John Frijters	0765031750	
17-03-2013	Stadsvogelexcursie	Willem Veenhuizen	0610690477	Start Grote Kerk Breda 7.00u
24-03-2013	Vroege-vogel geluiden excursie	Marjo Lips	076 515 06 27	Aanmelden bij Marjo
28-03-2013	Ledenvergadering	Eric van Damme	0622068014	De Wegwijzer steendorpstr.2 aanvang 20.00u

De Werkgroep Knotten

